

Posamezne številke
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razen
nedelje in praznikov, ob 18. uri v
datumem naslednjega dne ter stane
menjšice po ceni D 10.—, za in-
stanciranje D 18.—, dostavljen na dom
D 11.50, za izkaznice D 10.—,
izsesti po dogovoru.

Naročila se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Polnina plačana v gotovini.

Ljubljana TABOR

Posamezne številke
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 274.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, priljubljeno, dno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
vsih števil 11.767

Na naročila brez denarja se ne
sprejema. — Rokopis se ne vrača.

Leto: III.

Maribor, nedelja 26. novembra 1922.

Številka: 269.

Poglavje o sovraštvu.

"Frankfurter Zeitung", odlični nem-
ški list, ki se sicer živahno zanima za
jugoslovenska vprašanja, je objavila
dne 12. t. m. dopis iz Beograda, ki pa
je posvečen razmeram v Sloveniji. V
dopisu, ki ima podnaslov »Eine Studie
über den Hass«, razpravlja anonimni
dopisnik o položaju nemške manjšine
v Sloveniji in o Slovencih sploh. Onas
pravi, da smo bili pod intenzivnim
vplivom nemške kulture, ki nas je pre-
tvorila v nemško-slovanski obmejni
narod (1).

Nemško ljudstvo — izvaja nadalje
— ki si je po svoji katastrofi ustvarilo
ljudsko državo, ima posebno žive inte-
rese glede svojih rojakov onstran dr-
žavne meje. Uprav simbolično je, da
se nahaja na čelu društva, ki skrbi za
se, da ohranijo Nemci ne glede na po-
litične meje svojo nacionalno zavest,
socialni demokrat Loebe. Za Nemce in
njihova nacionalna čustva ni moje, ki
sicer loči alpsko ozemlje v avstrijski
in jugoslovanski del. Posebno pa jim
leže na srcu Nemci v Sloveniji, kate-
rih 100.000 (1) stoji nasproti enemu mi-
lionu Slovencev in ki so ostali na to-
rišču nekdanjih nacionalnih bojev ter
so zagledali v mnogo težjem položaju.
Nemci v Sloveniji ne goje nikakih
aspiracij, ki bi šle čez politično mejo,
varovati bi hoteli le svoje državne pravice,
katero so jim zagotovljene v
mirovni pogodbi.

V teh izjavah je značilno to, da
celo "Frankfurter Zeitung" pregleda
dunajsko politično iznajdbo, češ, da ne
more govoriti o čistih Slovincih,
ampak da je to slovensko pleme dedo-
bra izprekličano z Nemci, torej nekaj
alpski mlati. Ni treba posebej zavra-
tati, če davno zastareli trditve o slo-
vensko-nemškem narodu, ki je nastal
v sovinskih glavah historiko kot
"slovenski narod". Čudimo se le, da se
"Frankfurter Zeitung" lovi za premi-
sami, ki absolutno ne morejo koristiti
sporazumu med Jugoslovani in Nemci.
Značilno je tudi, da široka nemška
javnost še vedno ne more zatajiti iz-
rednih simpatij za Nemce med seda-
njo državno mejo in Adrijo, to pa zato,
ker so ostali na torišču prejšnjih, na-
cionalnih bojev. Mar jih hoče ohraniti
na starih postojankah, računajoč z
možnostjo, da se bodo ti boji obnovili?
Tudi to ni pot k sporazumu, obenem
pa je znamenje, da celo tzv. spravilivi
Nemci gledajo na problem nemške
manjšine v Sloveniji z očmi bivšega c.
kr. sodnika v kakem spodnještaters-
kem mestu, ki je organiziral med Slo-
vencei »Südmärkte«, da se je prikupil
Dunaju. Pot k sporazumu bi bila le
ena: na obeh straneh pozabiti. Sloven-
ci pozabijo, da so pripadniki nemške
manjšine bili pionirji ekspanzije, ki
jih je hotela uničiti na slovenski zem-
lji. Nemci pa pozabijo, da so bili pri-
vilegirana manjšina med slovensko vo-
jmo. Toda pozabiti se ne sme po oni:
quod licet Jovi, non licet bovi. Danes
so se razmere spremenile od temeljev.

Gotovo je, da naši Nemci niso ni-
česar pozabili in da se niso ničesar na-
mčili. Doslej se na pr. niso odpravedali
renegatom, marveč se z njihovo po-
močjo pripravljajo za političen odpor.
To je zgrešena taktika, in da res ni
ničesar pozabljeno, priča ravno dopis
"Frankfurter Zeitung", ki pregleda
legendo o slovenskem mulatstvu.

V nadaljnjem delu se dopisnik spu-
šča v filozofsko meditacijo o sovra-
štvu. Slovenci vedo samo sovražiti. A
propoz: ne vsi Slovenci. Ljudstvo je
vendar »deutsch-slavisch«, sovražni pa
inteligence (dopisnik je takoj zavije
na strankarsko-politično polje in udri-
ba po demokratih). Ta »klika« je pre-

Dvoboj Pašić—Protić?

Beograd, 24. nov. Danes se je
vršila konferenca med Pašićem, dr.
Lazo Markovićem in Ljubo Jovanovićem.
Določili so, da se parastosa za
pokojnim Jašo Tomićem v Novem Sa-
du udeleži tudi Pašić, nakar ostane
tamkaj do nedelje in govori na velikem
zboru radikalne stranke. V političnih

krogih smatrajo to kot začetek odlo-
nega nastopa Pašića proti Protiću. —
Pašić bi imel iti tudi še na zbor v
Bečkerek in Sombor. Tozadevno se iz-
vrše končni sklepi v Novem Sadu. S
Pašićem pojde v Novi Sad veliko
spremstvo iz radikalnega kluba.

Radikalci skušajo intrigirati.

Zagreb, 25. nov. »Jutranji list« po-
roča: Na večerajšnji seji zakonodajne-
ga odbora so nekateri člani radikalne-
ga kluba skušali nuditi opoziciji prili-
ko, da vrže vlado — in sicer pri čl. 4
uradniškega zakona. Opozorili so opo-
zicijo, da niso navzoči člani Davidovi-
čeve skupine, radikalci pa da niso pri-
volji sprejeti stilizacijo demokratskega
kluba in da bodo zapustili sejo. Skuša-
li so pregovoriti člane opozicije, da se

tudi oni odstranijo, ker v tem slučaju
čl. 4 ne bo sprejet in bo vlada prisilje-
na, podati ostavko (1). Nato so radikal-
ci zapustili sejo. Člani opozicije pa so
se posvetovali ter prišli do sklepa, da
je to radikalniški manever, ki hoče dose-
či: 1. da se otvori kriza pred prihodom
Hrv. bloka; 2. da se opozicijo pokaže v
protidržavni luči. Nato so se vrnili,
prisostvovali seji in tako onemogočili
radikalniški manever.

S konference v Lausanni.

Turške mejne zahteve odbito.

Lausanne, 24. nov. (Izv.) Večraj
je imel izmet-paša razgovor z ruskim
zastopnikom Vorovskim. Vorovski je
izjavil, da bo ruska delegacija podpi-
rala Turčijo v vseh vprašanjih, ki se
tičejo narodne suverenosti Turčije. Če
pa bi Turčija zasledovala imperijalistič-
ne cilje, si pridržuje Rusija popolno
proste roke. Nato je izmet-paša iz-
javil, da Turčija nima nobenih impe-
rijalističnih namenov.

Lausanne, 24. nov. Teritorijalna
podkomisija je odklonila turško zahte-
vo po meji iz l. 1913., dalje zahtevo, da
se predmetje Karagaš s kolodvorom
Odrina priključi Vzhodni Traciji in
vrne Turčiji. Meja ostane ob Marici.
Seveda je odklonjen tudi plebiscit v
Zapadni Traciji.

Odločna odklonitev Clemenceauja v Ameriki.

London, 24. novembra. (Izvirno.)
Iz Washingtona poročajo: Na današnji se-
ji senata sta senatorja Hitchcock in Bo-
rach ostro napadala Clemenceau-a. Nek
govornik republikanske stranke ga je v-
zel v zaščito ter izjavil, da je Clemen-
ceauva bojazen glede Nemčije neosno-
vana.

London, 24. novembra. (Izvirno.)
Iz Washingtona poročajo, da je izzvala iz-
java Clemenceauja, da se pripravlja
Nemčija na novo vojno, pri vodilnih a-
meriških politikih ogorčen protest. Če se
Nemčija res pripravlja na novo krvpre-
litje, nosi za to odgovornost Francija sa-
ma. Senator Borach je izjavil, da je med
vsemi živčnimi državniiki Clemenceau
najbolj odgovoren za bedo, v kateri se
nahaja danes Evropa, ker je on največ
doprinesel k pogubonosnim določbam
versalske mirovne pogodbe. S svojim

postopanjem Francija samo pospešuje
združitve Nemčije z Rusijo in Turčijo.
Nemčija je vsled francoskih reparacij na
robu propada in — vstaje.

Pariz, 24. novembra. (Izvirno.) Ka-
kor poročajo listi iz Washingtona, je se-
nator Hitchcock v svojem govoru proti
Clemenceau-u izjavil, da so njegovi
predlogi preveč nejasni. Nepremostljive
težkoče za sodelovanje Amerike s Fran-
cijo tvori dosedanja francoska politika
napram Nemčiji. Amerika ne sovraži
Francije, pa tudi ne goji kake posebne
ljubezni do Nemčije. Upa pa, da bo Fran-
cija kmalu spoznala svojo zmoto, ter šla
na pot prijateljskih odnosov napram
Nemčiji. Glavna zapreka med Ameriko in
Francijo pa so trdovratne in pretirane
francoske reparacijske terjatve napram
Nemčiji.

Zopet velik potres na jugoizhodu države.

Beograd, 25. nov. Danes ob 3.45
uri jutraj se je tu čutil potres. Nekaj
dimnikov iz streh je porušeni. Po
najnovejših informacijah se je čutil
potres tudi v Slavoniji in Vojvodini in
je napravil večje poškodbe v Novem
Sadu in Subotici, posebno pa v Sombor-
u, kjer je — po še nepotrjenih vesteh
— porušil dva cerkvena stola.

Beograd, 25. nov. Danes ob 3.45
uri jutraj se je tu čutil potres. Nekaj
dimnikov iz streh je porušeni. Po
najnovejših informacijah se je čutil
potres tudi v Slavoniji in Vojvodini in
je napravil večje poškodbe v Novem
Sadu in Subotici, posebno pa v Sombor-
u, kjer je — po še nepotrjenih vesteh
— porušil dva cerkvena stola.

Iz političnega kalendroskopa.

Sarajevo, 24. novembra. Hrv. te-
žaška stranka, ki je član Hrvatskega blo-
ka, je na svoji skupščini sprejela sklep,
da odobrava dozdajno delovanje svojih
poslancev in gleda z zaupanjem v njihovo
nadaljno delo v soglasju z vodstvom
Hrvatskega bloka.

pojena z mržnjo do vsega, kar je nem-
ško. Nek klerikalni voditelj (torej mož
»iz ljudstva«) je dopisniku izjavil, da
se ima vse slovensko ljudstvo za vse
dobrote zahvaliti Nemcem, od njih po-
teka vsa njegova kultura in civiliza-
cija. Ko pride ljudstvo do besede, bo
klerikalna stranka poskrbela, da bo
gonji zoper Nemce konec.

Zdi se, da smo o slovenskem »sovra-
štvu« in zaljubljenosti našega ljudstva
v Nemce že marsikaj čitali; v bele-
tristični formi je to smov obdelal šovi-
nist H. Bartsch v svojem znanem ro-
manu »Das deutsche Leid«. Tudi tu
nastopa »klika« slovenskih intelligen-
tov (advokati, kaplani, učitelji), ki
neprestano hujska proti Nemcem, do-
čim je ljudstvo popolnoma udano. To
ljudstvo je seveda dobro in ponižno;
to so n. pr. slovenski viničarji, ki so
srečni, če se lovi za njihovimi dekleti
kak nemški gospod iz Gradca itd. —
le čitajte Bartscha! Z dobroto in po-
nižnostjo slovenskega kmeta in prole-
tarca je računala nemška ekspanzija
in mu je hotela na najrazličnejše nači-
ne zamoriti nacionalno zavest, ponos
in individualnost. Da so klerikalci zmo-
žni takih izjav, o tem ne dvomimo,
ker ne dvomimo, da se lahko tudi
največji germanofobi; toda to je po-
glavje o klerikalizmu.

Narodno sovrašтво je silno širok
pojem, ki ga je težko definirati; še
pred leti so nemški listi vpili o narod-
nem sovraštvu, če je kdo na postaji v
Celovcu v slovenskem jeziku naročil
vozni listek (nekega slov. župana so
radi tega aretirali). Sovrašstvo je bilo,
če si govoril v uradih nemško, če si o-
besil na ulici slovenski napis itd. Vse
to je bilo sovrašstvo slovenske »klike«
— Nemci pa so se topili od same lju-
bezni, strpnosti in miroljubnosti. Oči-
vidno gre tu za dva psihološko povsem
različna nacionalno-politična nazora;
gre za globoko razliko med velikim in
malim narodom. Velik narod se hoče
raztegniti in si krši pota; mali narod
brani vsako drobtino, ker se zaveda,
da mu je sveta.

Naj »Frankfurter Zeitung«, ki si
želi z nami Jugoslovani lojalne disku-
sije o preteklosti in o bodočnosti, ne
igra vloge bornirane terejalke; pove
naj odkrito in pošteno, da je sovraš-
vo zelo nejasen pojem in da v našem
slučaju gre za vse kaj drugega. Slo-
vensko-nemškega naroda ni, nemška
manjšina pa se mora živeti v nove
razmere. Mi danes ne vidimo, da bi se
hotela živeti in zato nam je njena
»miroljubnost« le preveč sumljiva. Mi-
slimo, da je za to našo trditev dokaza
dovolj, če samo pokažemo na dogodke
povodom pukovske slave 45. pešpuka v
Mariboru in o takratnem nastopu
nemškega političnega društva. Za nas
je to glasen memento!

Angora in Sovjetska Rusija.

V dnevi orijentske konference v
Lausanni bo zanimalo, kako stališče
zavzema angorska Turčija napram
sovjetski Rusiji. Sotrudnik berlinske-
ga ruskega dnevnika »Ruk« S. J. Le-
vin je posetil diplomatskega zastopni-
ka angorske vlade v Berlinu Mehme-
da Nuri beja, ki mu je odgovoril na
nekatera vprašanja.

O stališču ruskih beguncev v Cari-
gradu je izjavil angorski diplomat, da
obstoja med angorsko Turčijo in sov-
jetsko Rusijo dogovor, po katerem bo-
deta obe državi zatrli vsako organizi-
rano gibanje, namerjen proti obstoju
ene ali druge države. Angorska Turčija
bo tedaj izgnala tiste ruske emi-
grante, ki bi eventualno organizirali

faktnokoli akcijo proti sovjetski Rusiji, nima pa ničesar proti ruskim beguncem kot takim in bo mirno trpela njihove filantropske organizacije.

Kar se tiče turško-sovjetskih odnosov, je izjavil Nuri bej:

Sklenili smo dogovor s sovjetsko vlado ne radi tega, ker je ta vlada sovjetska, marveč zato, ker vidimo v nji prvo rusko vlado, ki se odpoveduje aneksiji Dardanel. Mislim pa, da bi sedaj vsaka ruska vlada razumela, da se na črnemorskem obrežju tesno stikajo turški in ruski interesi ter da mirno sosedstvo obeh narodov zahteva — kar je angorska vlada že ponovno naglasila —, da so Dardanele dostopne vsem trgovskim ladjam, da pa se prepove vohod vojnim ladjam, izvzemši izrecno predvidene slučaje. To naziranje bo zastopala na lausanski konferenci naša delegacija, ki ji načeluje bivši minister Džela bej.

O političnem položaju Turčije je izjavil Nuri bej nastopno:

Sultan je že odstavljen. Seveda mu ni mogoče zabraniti, da se ne bi še nadalje smatral za poglavarja muslimanskega sveta. Toda na prestolu ga nismo smeli in mogli pustiti, ker angorska vlada in velika nacionalna skupščina ne moreta trpeti, da bi sedel na prestolu mohamedancev človek, ki je bil igračka v rokah antante. Seveda to ne pomeni, da bo Turčija republika in vsi glasovi, ki se širijo o tem po časopisih, so absolutno nereseni. Naše tradicije, naši nacionalni interesi in naša verska pravovernost ne dopuščajo republikanske vladavine.

Po pogajanjih v Lausanni in po podpisu miru z Grčijo bodo morale vse vojaške čete zavzemati — kopane in pomorske — zapustiti Carigrad in odstopiti oblast angorski vladi. Na to bo velika narodna skupščina izbrala sultana iz sedanje dinastije. Nov sultan bo zajedno kalij, vendar pa bo njegova posvetna moč bolj skržena, kot je bila pri prejšnjih vladarjih.

Socialna skrb za invalide v Jugoslaviji.

H. V. V.

Za pokojnine in draginjske prispevke je izdala kraljevina SHS v letih 1919 do 1922 sledeče zneske:

leta 1919—20 dinarjev	100.400.824
1920—21	334.753.835
1921 (II. polletje) din.	257.870.039
1922 dinarjev	279.795.878
skupaj dinarjev	972.825.576

Od tega so dobili invalidi itd. iz Srbije z Macedonijo in Črno goro 807 milijonov 379.408 din., dočim je odpadlo na vse ostale pokrajine 165.446.168 dinarjev. Vendar pa niti ta znesek ne more odtehtati ogromnih žrtev, ki so jih položile te pokrajine v dolgoletnih vojnah.

PIVKO:

Čehoslovaško Sokolstvo v dobi 1862—1922.

1. Sokolstvo se je rodilo na Češkem iz stremljenja po povzdigi in plemenitvi prirodnih telesnih in duševnih zmoglosti naroda s pomočjo zdrave vzgoje.

2. Leta 1861. je imela Praga še nemškega župana. Vse šole so bile nemške. Spomaldi 1861 so zmagali Čehi pri volitvah v mestni zastop in 6. aprila se je sešel (po 241 letih) češki deželni zbor.

Valovi narodnega navdušenja so rasli in se razlivali po vsej češki zemlji. Narodna zavest se je vidoma širila in narodno življenje se je naglo probujalo. Zastop mesta Prage je sklenil jeseni 1861, da se uvede v vseh mestnih šolah češki učni jezik.

V tej živahni dobi je nastalo v Pragi prvo sokolsko društvo, zibel Sokolstva.

3. Prvo telovadno društvo. Prijatelji telovadbe so se shajali v dveh telovadnih zavodih. Prvega je vodil F. Schmidt, drugega Jan Malypetr. V obeh zavodih so telovadili Čehi in Nemci skupno po nemškem vzoru in z nemsko terminologijo.

Telovadba v zavodih ni zadovoljevala vseh gojencev. Leta 1861. so jeli misliti na ustanovitve nemško-češkega

Uvažiti je treba, da invalidske pokojnine niso v vseh pokrajinah države enake. V Srbiji in Črni gori iznaša osnovna invalidna renta za polinvalidnega vojak 180 din., podčastnika 216 in četnika 270, pri polni invalidnosti pa enkratno več na leto. V Bosni in Hercegovini, Hrvatski in Vojvodini je določena sledeča osnovna renta: pri invalidnosti od 20—40 odstotkov 42—48 in 60 din. na leto; pri invalidnosti 50—60 odst. 56, 72 in 84 din. na leto, pri 70—100 odstotni invalidnosti 90, 96 in 108 din. na leto plus 192 dinarjev dodatka.

V Dalmaciji in Sloveniji je določena druga osnovna renta. V Dalmaciji 50 D pri 20 odstotni invalidnosti, 250 din. pri 100 odstotni. V Sloveniji 90 D pri 20 odstotni invalidnosti in 270 D pri popolni (100 odstotni) invalidnosti plus doklade in draginjski prispevki.

Doklade dobivajo le oni invalidi, katerih invalidnost presega 40 odstotkov in ki ne plačujejo več kot 30 D neposrednih davkov. Te doklade iznašajo mesečno pri invalidnosti 50—60 odstotkov v Srbiji in Črni gori, če ima svojo hišo I. 56 D, če nima lastne hiše II. 70 din. Pri invalidnosti 70—100 odstotkov 112—140 D, pri 100 odstotni invalidnosti 240 in 300 dinarjev.

V ostalih pokrajinah: pri invalidnosti 50—60 odstotkov, če ima lastno hišo 28 D, če plačuje najemnino 56 D. Pri invalidnosti 70—100 odstotkov 56 in 70 D, višje 240 in 300 D.

Rodbine, vdove in otroci v Srbiji in Črni gori imajo pravico do letne pokojnine 360 dni in do mesečnih prispevkov od 80 do 144 D, če imajo lastno hišo, ter 100—180 D, če plačujejo najemnino. V ostalih pokrajinah iznaša pokojnina od 36 do 108 din. na leto ter mesečni prispevki I. od 40—70 D, II. 50—90 din.

Popolne sirote in matere padlih vojakov v Srbiji in Črni gori imajo pravico do letne pokojnine 360 D in do mesečnih prispevkov od 96—240 D za I. od 120—130 D za II. V ostalih pokrajinah imajo pravico do letne pokojnine od 18—108 D ter do mesečnih prispevkov od 48—120 za I., od 60—150 D za II.

Za častnike, njihove vdove in sirote, kakor tudi za državne uradnike velja poseben statut.

Pravico do te invalidne rente imajo glasom zakona z dne 28. dec. 1921 tudi civilisti (ali njihovi preostali svoji), ki so postali žrtev vojnih dogodkov, t. j. ki so bili ubiti pri vojnih operacijah ali pa so umrli v ujetništvu, v internaciji in podobno.

Te podatke smo vzeli iz praškega dnevnika »Česke slovo«, ki jih gotovo ni opešal našemu ministru za socialno skrb na slavo in čast. Naši brezglavi opozicijski listi pogosto udirajo po ministru za socialno skrb in mu očitajo, da je »brezsocijalno« ali »protisocijalno«, vse to pa zato, ker so v njem sedeli ali še sede naši odlični demokratiški politiki gg. dr. Kukovec, dr. Žerjav in drugi. In ven-

telovadnega društva in so izdelali pravila. Nemci in Čehi so se udeleževali priprav. Tyrša tedaj ni bilo v Pragi, miti Fügnerja. Tyrš je bil vzgojitelj pri Barthelovih, Fügner pa na letovišču pri Sv. Ani pri Berounu, kjer se je slučajno seznanil s Tyršem. Vrnivši se v Prago je zvedel Tyrš o pripravah za novo društvo in je zahteval pravila, da jih pregleda in prevede v češčino. V tem so Nemci sklenili, da si osnujejo samonemško društvo, »Prager Mänerturnverein«, nakar so češki gojenci Schmidtovega in Malypetrvega zavoda jeli pripravljati ustanovitev češkega telovadnega društva. To je bilo tako koncem julija 1861. Tyrševa pomoč je došla v pravem trenotku. Kot znan najboljši telovadni strokovnjak je prevzel vodstvo in izdelal pravila.

Dne 11. novembra 1861 čitamo v »Narodnih Listih« skromno vest: »Društvo za telovadbo. Prijatelji telovadbe nameravajo, kakor čujamo, osnovati v Pragi društvo za telovadbo in so se zaradi tega že nekočkrat posvetovali. To društvo se baje osnuje po načinu nemških društev.« Dne 5. decembra pozivajo »Narodni Listi«, naj se javi v uredništvu »Časa« ali v zavodu gospoda Malypetra, kdor se zanimal za novo češko telovadno društvo.

Dne 17. decembra je vložil dr. Julius Grégr pri oblasti pravila društva »Telovadna jednota pražská«. Zaradi formalnih napak je moral pravila po-

dar nam že zgornji pregled s hladno prepravevalnostjo števil dokazuje, kaj je storilo to ministrstvo za izboljšanje socialnega položaja vojnih poskodovancev, vdov in sirot. Da invalidi se danes niso zadovoljni, temu je na eni strani krivo to, da se nobena stvar ne da izvesti kar čez noč v popolni dovršenosti in brezhibnosti, na drugi strani pa je treba uvaževati psihološko stanje invalidov, ki so vsled pretrganega trpljenja in neozdravljive pohabljenosti že a priori nezadovoljni, ker država ne more poplačati njihovih muk tako kot oni pričakujejo.

Ze iz pregleda o socialni skrbi za invalide lahko uvidi vsak razsoden državljani, koliko podrobnega dela je treba, da se za silo reši vsaj eno izmed velikih socialnih vprašanj naše dobe in naših razmer. Jasno je, da se socialna vprašanja drugače rešujejo v teoriji in drugače v praksi. V teoriji se da ustvariti prekrasen paradiz, v praksi pa se doslej nobenemu državljanu na svetu ni posrečilo napraviti vsaj približnega paradiza. Človeško delo je veliko nepopolnejše nego človeška misel. V demokratični državi pa mora ineti vsak odgovorni činitelj tudi sto ozirov na vse strani in vedno mora računati s tem, kar je, ne pa s tem, kar enkrat bo ali bi moglo biti.

»Česke slovo« pristavlja: »Bratska jugoslovenska država ima daleko težje vojne žrtve in je povsem naravno, da ima tudi neprimerno večja bremena za likvidacijo teh žrtev. Je pa to zgolj pomoč, da bi ljudje, ki so najbolj občutili vojno, ne umirali na ulici. Polnega zasiluriranja sploh ne morejo zahtevati od države, ker bi ne mogla prenesti tako ogromnega bremena.«

Politične vesti.

* Izmirjenje v kraljevski rodbini, t. j. med kraljem Aleksandrom in kraljevičem Jurjem je očitno v polnem obsegu doseženo. Dne 23. t. m. je bil kraljevič ponovno na obedu pri kralju, s čimer se je pred celim narodom manifestiralo izmirjenje. Tako je zgnila končno z dnevnega reda v naši javnosti dovolj mučna afera, ki so jo nasprotniki države obilno izrabljali v svoje namene. Ugled dinastije je brez dvoma ojačen, s tem pa je ojačeno tudi naše državno in narodno edinstvo. — Republikansko gibanje, ki je seveda tudi afero izrabilo v svoj prid, je sedaj izgubilo veliko hrane — in celo v hrvaškem delu naroda. Radičev republikanstvo izginja vedno bolj in bolj. Sedaj bo še bolj.

* Nemška propaganda. V »Deutsches Volksblatt« piše monakovski vseučiliški profesor dr. Rüdiger, da znani južnomemški list »Münchener Neueste Nachrichten« namerava izdati nov ilustrovani tednik »Ost und Süd«. Ta tednik, podoben listu »Gaceta de Muni«, ki ga izdaja v španskem jeziku ravno isto podjetje, bo

pisan nemško, z lažinskimi slikami. Svrha lista je, da vpliva na države, dežele in narode na vzhodu in jugu Nemčije. V objavi, ki jo razpošilja na najrazličnejše naslove, piše izdajateljstvo novega propagandnega lista med drugim sledeče: »Na teh ozemljih bivajo milijoni Nemcev in visoko število Nemcev, ki pa imajo razumevanje za naš narod. K njim si hočemo zgraditi duševne mostove, ki so jih vedno želeli. Pa tudi oni deli narodov, ki smo jim bili poprej tuji ali vsled sovražne hujškarje odtrjeni, bodo iz novega lista spoznavali nemški narod, ki je bil pred vojno slaven po vsem svetu, slaven kot miroljuben narod, ki pospešuje kulturno vsvarjajočo znanost in ki je od izpolnitve te naloge odvisen ugled in obstoj vsega nemstva — doma in zunaj. Prišel bo čas, ko bodo opet postale resnične besede, ki mi jih je govoril nek preprosti zidar v Badu: »Nemčija — to je kakor če prideš od tod v nebesa.« — Nad citiranim člankom »D. V.« je treba samo še eno: zapeti moramo vsi ono staro: »Deutschland, Deutschland über alles.« Od tod potem ni več daleč do pruske piket-havbe in do Hindenburgove ofenzive za nemškimi propagandnimi listi pade nujno na Balkan nov Mackensen.

* Klerikalci proti Hermannu Wendlu. Kakor izvemo izza kulis, nameravajo klerikalci na predlog »Straža« postaviti na indeks Hermanna Wendla, ker si je drznil v »Prager Presse« primerjati boj za narodno in državno jedinstvo v Jugoslaviji z analognim pojavom v Cavourjevi Italiji, ne da bi pri tem razlil predpisano mero črnila proti sedanjemu režimu. Vsi, ki pišejo v inozemskih listih in ne povzemajo dragocenih zakladov duha iz »Straža« ali »Hrvata«, so postavljani na črno listo klerikalcev, blokašev in komunistov. Če zmagajo klerikalci, bo ljudstvo glasovalo za to, da se v inozemstvu piše samo tako, kakor piše »Straža«. — Amen!

* Reminiscenca. Slučajno smo dobili do rok razglednico, ki jo je izdal še l. 1918 »Deutscher national-soz. Verein für Oesterreich«. Razglednica, katere so natisnili v ogromni nakladi, predstavlja »Eine Neuordnung der Staats- und Ländergrenzen im Süden nach deutsch-österreichischer Forderung«. Važno je, da so se za ta trijalski načrt zavzemali še v prvi polovici l. 1918 radičevci in frankovci, dočim so bili zajedničarji in hrv.-srbska koalicija za jugoslovensko tezo. Nemško-frankovsko-radičevski izdajalski načrt predstavlja deva ustanovitev »Velike Hrvatske«, ki bi obsegala Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, Bosno-Hercegovino in Srbijo do Mitrovice. Velika Hrvatska bi mejila na Veliko Bolgarijo. Slovenci bi bili pridruženi nemško-alpskemu ozemlju. Zanimivo je, da bi bila »Velika Hrvatska« privesek Madžarske na

še 13. maja in izvolili dr. Miroslava Tyrša za načelnika.

8. Začetkoma so telvalili v temi šolski sobi, potem pa v veliki dvorani »pri Apollu«, ki jo je najel požrtvovalni starosta Fügner na svoje troške. Razen tega je starosta daroval takol 1200 goldinarjev za nakup orodja.

9. Društveni kroj je bila začetkoma priprosta nebarvana platnena obleka in majhen okrogel črn klobuk. Za rdečo srajco je bilo mnogo borbe. Mnogi članom ni ugajala kot revolucionarni znak svobode italijanskih Garibaldincev. Bali so se neprijetnosti s policijo.

Prvi izlet je bil 27. aprila v civilni oblekah s društvenim znakom, prvi izlet v sokolskem kroju pa 11. maja.

10. Število dobrih telovadcev je rastlo in že 1. junija so nastopili javno telovadbo v dvorani »pri Apollu«. Pri tej priliki je prejelo društvo krasen prapor, okrašen z mojestersko sliko Josefa Manesa.

11. Zanimanje za društvo je raslo v Pragi in v ostalih mestih. Po praškem vzoru so nastala leta 1862 telovadna društva v Zelezem Brodu, Kraljevinem Gradcu, Jaroměři, Jičnu, Kutni gori, Kolínu, Noví Paku, Příbrani, Turnovu. Društvo v Brnu je ustanovljeno brez praškega vpliva že januarja 1862, a se je preustrojilo šele dva leti pozneje v sokolsko društvo.

(Dalje prihodnj.)

7. Načelniško mesto se si osnovali

podlagi zname nagodbe. Tako so si predstavljali ureditev političnih razmer na slovanskem jugu še v času, ko je srbska vojska še napredovala na solunski fronti. Ti načrti so bili več kot navadni načrti: če bi ne zmagnili na sprotiki centralnih držav, bi »beseda postala meso«. Čemu ta reminiscenca? Opažamo namreč, da je treba 2—3 leta, da se take stvari pozabijo. Danes, ko smo v započetku narodne svobode, smo že pozabili na dneve nevarnosti, ko nam je šlo za biti ali ne biti. Na drugi strani pa se vprašajmo: Mar so francoski in radičevci opustili avstro-madžarski načrt o Veliki Hrvatski? Dejstva pričajo, da ne. Njihovi enigranti še vedno rovarijo za Veliko Hrvatsko in delajo v zvezi z Madžari, z Nemci in z italijanskimi fašisti. Hrvatski zajedničarji, ki so takrat z vso vnamo pobijali pogubno, izdajalsko politiko frankovsko-radičevskih klik, se še roko v roki z njimi bore proti Beogradu, ki v današnjih razmerah predstavlja edina vrata v narodno svobodo. Radičevci hočejo v Beograd — nočejo pa priznati, da so opustili idejo Velike Hrvatske. Tu si stojita nasproti dve ideologiji kot podaljšek dveh vojnih front. Tudi na notranje-političnem polju mora biti najprej porušena fronta Velike Hrvatske, potem šele so odprta vrata k popolnemu sporazumu.

* Francoski glas o vittoriovenoški zmagi Italije. Italijani imajo pač to smelo, da noče nihče verjeti v njihovo zmago pri Vittorio Veneto, katero so si enostavno izmislili. Italijani so bili v vseh soških ofenzivah pošteno tepežni in niso mogli z mesta, do katerega so dospeli že prvi dan vojnega stanja s pokojno Avstrijo. Najhuje pa so jih dohili po grbi pri Kobaridu, odkoder so bežali nezadržno doli do desnega brega Piave. Tam so potem več ali manj v miru sedeli in čakali, da dozorijo v Avstriji nacionalna revolucija, ki je tudi res kmalu zadala tej državi smrtni udarec. Naše, posebno jugoslovensko in češkoslovaško vojaštvo je položilo orožje, odpovedalo pokorščino ter se odpravilo domov. Lahki pa so še vedno čakali in v Ljubljani je bila že vzpostavljena narodna vlada, avstro-ogrske brodnjice je že prešlo v jugoslovenske roke, ko so se komaj Italijani dignili ter pričeli z — ofenzivo. Bilo je to pri benečanskem mestecu Vittorio Veneto. Ofenziva je imela seveda »gorostasen« uspeh. Ker se Italijanom ni nihče postavil v bran, ker se ni hotel, so »zajeli« desetisoč ujetnikov in nebroj vojnega materijala ter »prodali« notri do Triglava, Javornika in Snežnika. To je bila pač zmaga, kakršno bi bili dosegli lahko tudi brez vsakega orožja, saj od njih pri tej »ofenzivi« tudi nihče padel ni. Kljub temu so Italijani razkričali ta dožudek kot »velikansko zmago, ki je odločila svetovno vojno«. Sami so to pač verjeli in verujejo še danes, smola pa je da jim drugi nočejo verjeti in se jim smejejo ter se delajo iz njih norca. Tako se ugodi da se zdaj pa zdaj kak inozemski list ponorčuje iz njihovega Vittorio Veneta, a Italijani užaljeni protestirajo ter zahtevajo satisfakcijo. — Pred nekaj dnevi je nek poljski list napisal resnico o imaginarni italijanski zmagi pri Vittorio Veneto in italijanski vladi vložil protest. Poljski zunanji minister ga je potolažil s tem, »da ne misli ves poljski narod tako kot oni list in poslanik in rimska vlada sta bila zadovoljna. Sicer pa verujemo poljskemu zunanjemu ministru, da ves poljski narod ne misli tako, najde se med Poljaki gotovo tudi kdo, ki misli še slabše. Komaj pa je bila končana »afera«, že je prišla žalitev Vittoria Veneta z druge strani — iz Francije. Tudi Francozi, čeprav so »brateli« italijanske zmago. Ko je Mussolini ob prevzetju vlade objavil Poincaréju, da hoče njegova vlada ostati zvesta idealom zmago pri Vittorio Veneto, so francoski listi namuzali in g. Auguste Gauvain je napisal v »Journal des Débats« obširnejši članek kjer pravi o Francozi kakšen je ta ideal? Spominja se dobro, da je jeseni l. 1918. generalissimo italijanske vojske, Diaz, odločno odklonil zahtevo generalissima Focha in premijerja Clemenceaua,

naj bi napadel avstrijsko fronto ob Piavi istočasno s napadom na Nemce v Franciji in Belgiji. On je čakal, da zmaga poprej Srbi na solunski fronti in da razije Avstrijo revolucija, ker je vedel da potem napreduje lahko brez opasnosti — na račun drugih. In storil je tudi res tako — pričel je z ofenzivo pri Vittorio Veneto komaj tedaj, ko so mu Avstriji obrnili hrbet ter vrgli v stran orožje. Taka je bila ta zmaga, tak je torej tudi njen ideal — uživati delo drugih. Radovedni smo če bo Italija protestirala sedaj tudi v Parizu. Laž ima pač kratke noge.

* Mussolini boče pritiskati na Jugoslavijo. Iz Lausanne poročajo: Mussolini je zahteval od Ninčiča, da Jugoslavija mora otvoriti promet z Reko, da se bo mogla Madžarska posluževati reške luke. V nasprotnem slučaju hoče Mussolini zahtevati otvoritev žel. proge Budimpešta—Reka od Lige narodov v smislu trizonske pogodbe, ki to odreja.

* Značilne izjave v angleškem parlamentu. V spodnji zbornici angleškega parlamenta je min. predsednik Bonar Law dne 23. t. m. izjavil, da smatra kot prvi pogoj za odpravo brezposelnosti izboljšanje razmer v trgovini. Vzklik, da ni sprejel deputacije brezposelnih, leži v tem, ker ni mogel vseh tožav rešiti v trenutku, ko nastanejo.

— V adresni debati v zgornji zbornici je istega dne lord Grey glede zunanje politike izjavil, da nastajajo nove grožnje komplikacije, ker je računati z novo kombinacijo Turčija—Rusija—Nemčija, proti kateri morajo zavezniški vzdržati enotno fronto, ako nočejo zakriviti zloma. Lord Salisbury smatra za prvo nalogo sedanje vlade, da podpira politiko lorda Curzona, ki stremi za tem, da se izločijo nesozglasja med zavezniški. Adresa na prestolni govor je bila v navadnem glasovanju sprejeta.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/10.—1/11. ure
in ob četrkih od 1/19.—1/20. ure

Dnevna kronika.

— Za jugoslovenskega konzula v Celovcu je imenovan g. Zaro Rašić.
— Skoro neverjetno vest smo prejeli od oddelka fin. kontrole v Kopitarjevi ulici. Ta oddelek žigosa še baje danes kotle za žganjarstvo s štampiljo »K. k. Finanzwach-Abteilung Marburg« in si fin. organ pomaga na ta način, da s svinčnikom k temu nemškemu tekstu pristavi SHS. Gospoda, če v četrtem letu osvobodjenja dajemo ljudstvu tako žalostne zglede, res ne zaslužimo, da imamo svojo nacionalno državo.

— Osnovanje diplomatskega kluba. Ministrstvo zunanjih del je, kakor poročajo iz Beograda dovolilo ustanovitve diplomatskega kluba SHS ter odobrila tudi pravila. Cilj kluba je širjenje kolegijalnosti in sintonije pravice in interesov članov. Redni člani kluba postanejo lahko vsi naši diplomati, izredni člani novinarji, gosti pa tudi vsi tuji predstavniki na našem dvoru.

— Seja upravnega sveta južno železnice se vrši koncem tega meseca na Dunaju. Seje se udeležijo tudi italijanski in jugoslovenski člani uprave. Tej seji se pripisuje posebna važnost, ker se bodo na njej določile direktive za bodočo konferenco v Rimu. Kakor se doznava, je v vseh točkah, ki se tičejo južno železnice, dosežen sporazum.

— Zanimiva tožba v Osijeku. V sredo se je vršila v Osijeku razprava v tožbi ministra Pribičevića proti bivšemu ministru Krniću. G. minister Pribičević je tožil Krnića in odgovornega urednika »Hrvatskega lista« v Osijeku, Fialiča radi razlaščenja časti potom tiska. Razprava je končala s popolno zmago ministra Pribičevića. Obtoženi pisec žalitve bivši minister Krnić je bil obsojen na 14 dni zapora pretvorjeno v globo 1400 din., odgovorni urednik Fialič pa tudi na 14 dni zapora, pretvorjeno v globo 350 din.

— Izplačevanje življenskih zavarovalnih polic dunajskih zavarovalnih družb. Usoda pri dunajskih zavarovalnicah zavarovanih glavnic prizadela je po prevratu zavarovancem v naši državi radi nizkega tečaja avstrijske valute mnogo težkih skrbi. Tisoči zavarovancev so bili mnjenja, da so njihovi dolgoletni prihranki ogroženi. — Največji del zavarovanih glavnic, katere so od leta 1919 zapadle v izplačilo, ostal je do danes neizplačan, ker se v tem pogledu na večkratnih mednarodnih razpravah ni moglo v zaščito zavarovancev doseči nobenih pozitivnih uspehov. V tem položaju nastala je sedaj zavestljiva sprememba, katero bodo gotovo odobravalni mnogostevilni zavarovanci. Kakor nam zavarovalna družba na življenje »Feniks« poroča, deponirala je ista celotne premijske rezerve za svoje zavarovance v kraljevini SHS brez vsake državne pripomoči v zakonito predpisanih vrednostnih papirjih jugoslovanske valute. Jednako založila je zavarovalna družba na življenje »Feniks« prenosljive rezerve za vse one zavarovance v naši državi, kateri posedujejo police naslednje navedenih družb: Allianz, Atlas, Allgemeiner Beamtenverein, Glacierein, Janus, Universalia, Wiener Städtische Versicherungsanstalt, vse na Dunaju in Erste Militärdienstversicherunganstalt v Budimpešti. Skupne premijske rezerve znašajo približno 20.000.000 jugoslovanskih kron. Vsled tega je v naši državi dvignjen skvester nad imetkom zavarovalne družbe na življenje »Feniks«, ter se je njenim podružnicam v naši državi podelilo dovoljenje za sklepanje novih življenskih zavarovanj. Vsi zavarovanci zgoraj navedenih zavarovalnih družb, katerih police so vsled smrtnih slučajev ali dospelosti medtem v izplačilo zapadle, pozivajo se tem potom, da se zglašijo pri ravnateljstvu zavarovalne družbe na življenje »Feniks« v Ljubljani, Camkarjevo nabrežje št. 1, oziroma pri njeni začasni poslovalnici v Zagrebu, Frankopanska ulica št. 2, kjer se jim bodo na temelju predloženih potrebnih dokumentov zapadle glavnice v celoti izplačale v jugoslovanskih kronah. Vsi drugi zavarovanci zgoraj navedenih družb, katerih police še niso dospеле, naj se istotako javijo pri omenjenih poslovalnicah zavarovalne družbe na življenje »Feniks« v svrhu oznake na policah, da se jim bodo zavarovane glavnice svoječasno v celoti izplačale v naši državi v jugoslovanskih kronah.

— Trstu grozi nova gospodarska katastrofa. Kakor poroča »Edinost« proti Trstu nova gospodarska katastrofa, ki bo, ako se uresniči, ena najhujših. — Vsled stagnacije v gradnji ladij se namerava namreč zapreti vse tržaške ladjedelnice, vsled česar bi ostalo brez zaslužka znova več tisoč delavcev in uradnikov. Ker je že sedaj brezposelnost v Trstu naravnost ogromna, bi po zatvoritvi ladjedelnic postala docela katastrofalna. Tržaški »odrešeni« nadpatrijoti brzojavljajo sedaj v Rim in prosijo obupno pomoči, toda vse te prošnje bodo ostale brez uspeha, saj Mussolinijeva vlada, ki je sklenila sanirati italijanske finance z redukcijo nepotrebnega nameštstva in opustitvijo nepotrebnih, insolventnih podjetij, gotovo ne bo Tržčanom na ljubo spremenila svojega programa. Tako bo Trst v kratkem izrabil torej še ono malo, kar mu je doslej ostalo. Kaj bo počel potem?

— Veliko poverjenje rumunskega generala. General Margineanu, poveljnik II. rumunske armade, je obtožen, da je poveril štirinajst milijonov lejev. V afero je zapletenih več uglednih oseb.

— Novi častni doktorji pariške univerze. Pariška univerza je podelila časten doktorat dvema belgijskima, trem ameriškim, enemu danskemu, enemu italijanskemu in dvema češkima učenjakoma. Češkoslovaška doktorja causa honoris sta Masaryk in Beneš. Inauguracijske svečanosti se vrše 25. novembra.

— Kemalisti izganjajo nadalje Evropejce. Kemalisti so izgnali te dni zopet razen številnih privatnih oseb tudi dva uradna zastopnika Evropejcev v Anatoliji, francoskega konzula v Karkilisah ter italijanskega upra-

vitelja rudnikov lignita v Ursunu Kuzri.

— Izseljevanje Italijanov v Brazilijo. Braziljska vlada je dovolila doseljenje 20.000 italijanskih delavcev. Izseljevanje Italijanov v Brazilijo se bo vršilo v skupinah po 1000 oseb.

— Pobijanje družinje v Nemški Avstriji. Dunajske kavarne so z ozirom na splošno padenje cen znižale svoje cenike za približno 200 avstrijskih kron.

— Razporeke na Kitajskem. V zadnjem času je število razporok na Kitajskem tako naraslo, da se osnavlja »društva proti razporokam«. Kakor se vidi se tudi »sinovi neboškega carja« slabo razumejo s svojimi »boljšimi« polovicami.

— Zanimiva statistika porok med otroci v Indiji. Kako je še v Indiji razvita navada sklepanja porok med otroci, dokazuje najbolj lanske ljudsko štetje v Bombaju. Po statistiki tega ljudskega štetja se nahaja v tem mestu 18 kristjanov starih nad 6 let, ki še niso poročeni in sicer 8 dečkov in 10 deklic. Ena deklica je bila poročena že z 1 letom, dve pa z dvema letoma. Dvoje dečkov in dvoje deklic je sklenilo poroko v starosti 2—3 let; troje dečkov in četvero deklic v starosti 3—4 let; dvoje dečkov in dvoje deklic v starosti 4—5 let. 71 poročenih oseb je starih komaj 5—10 let, 219 pa 10—15 let. Med pripadniki Zoroastrove vere se nahaja 7 poročenih otrok v starosti izpod 4 leta ter 34 v starosti 5—10 let. — Med mohamedanci je 72 zakoncev starih manj ko 5 let in 298 manj ko 10 let.

— Palača francoskega poslanstva v Beogradu. Francoska vlada je glasom poročil iz Beograda sklenila zgraditi tamkaj za svoje poslanstvo novo moderno palačo.

— Švedska in inozemski novinarji. L. 1923. se vrši v Göteborgu na Švedskem velika jubilejna razstava. Pripravljani odbor je sklenil, da povabi na to razstavo in k ogledovanju Švedske večje število žurnalistov iz vseh delov sveta. Češki listi poročajo, da bodo povabljeni na to razstavo tudi novinarji iz Češkoslovaške.

— Kurzi inozemske valute v Moskvi. V zadnjem času so inozemske valute na moskovski borzi zelo poskočile. Dne 7. novembra je oficialna komisija določila sledeči kurz: ameriški dolar 17.500.000 rubljev, zlati rubelj 9 milijonov 200.000 rubljev.

— 700letni jubilej madžarske ustave. V stolnem Beogradu so dne 19. novembra slavili 700 letni jubilej madžarske ustave. Na širokem polju je bil postavljen spomenik, na katerem je zapisano, da je leta 1222. torej 7 let po izdaji angleške Magna Charta, podpisal madžarski kralj Andrej II. odlok o svobodi, imenovan »Zlata bula«.

— Instalacija novega kalifa. Kemal paša je v imenu augorske narodne skupščine obvestil novega kalifa Abdula Medžida o odstavitvi sultana ter o njegovi izvolitvi za novega kalifa vseh muslimanov. Abdul Medžid je izvolitev sprejel ter izjavil, da je turški patrijot in kot tak dolžan sprejeti vsako mesto na katerem lahko služi svojemu narodu. Če bi ga ne bili izbrali za kalifa, bi se bil zadovoljil tudi s kakim ministrskim portfeljom. Instalacija novega kalifa se bo izvršila te dni in sicer na nov način, kajti prvič v zgodovini kalifata bo novi kalif samo ogrnjen s prerokovim plaščem, ne pa tudi opasan s prerokovim mečem, ker ne bo več svetni in verski, ampak samo verski poglavar muslimanov.

— Bojkotirana pot. Magistrat nekega nemškega mesteca je prejel, kakor poroča »Reclams Universum«, se dni od tamkajšnjega planinskega društva veleznanimiv dopis, ki se glasi »Po dosednji praksi mestnega magistrata se je vporabljanje prepovedane steze preko travnikov ob občinskem gozdu, katere smo se mi pri naših turah redno posluževali, kaznovalo z globo 10 M. Kakor čujemo, namerava mestni magistrat to kazen v kratkem zvišati na 20 M., proti čemur pa najodločnejše protestiramo, ker bi to pomenilo navijanje cen ter bi nas prisililo do tega, da to pot pričenemo najstrožje bojkotirati.« Ali je mestni magistrat kazen kljub tej »grožnji« zvišal ali ne, o tem list ne poroča.

— **Novi stanovanjski zakon.** Finančno-gospodarski ministrijski odbor je na svoji seji 22. t. m. razpravljajal o raznih zakonskih predlogih, ki jih je stalil minister za socialno politiko dr. Gregor Žerjav. Med drugim se je razpravljalo tudi o novem stanovanjskem zakonu, ki stopi v veljavo s 1. januarjem prihodnjega leta. Finančno-gospodarski ministrijski komite je sklenil, da bo novi zakonski osnutek predložil ministrijskemu svetu s predlogom, naj ostanajo glede najemnine še nadalje v veljavi določbe določbe. Te določbe naj se spremenijo le v toliko, kolikor to dopušča materialno stanje najemnika. Tako predlaga finančno-gospodarski ministrijski odbor, naj se izločijo iz zakonske zaščite oni najemniki, ki imajo mesečno nad 25.000 dinarjev dohodkov ali ki plačajo tem dohodkom odgovarjajoči davek. Teh naj zakon ne ščiti več, temveč je njihovo najemninsko razmerje stvar sporazuma s hišnim posestnikom. Novi zakon določa nadalje, da se smejo rekvirirati stanovanja izključno za državne uradnike, ki prihajajo iz notranjosti države ter za one stranke, ki so postale vsled razpada ali podiranja starih stanovanjskih hiš brez stanovanja. Tretja zelo važna določba novega stanovanjskega zakona je ta, da se lahko po 1. jan. prihodnjega leta povzra najemnina za trgovske in druge lokale, hotele itd. toda največ na dvajsetkratno višino predvojnega najemnine. Pri tem je razen tega upoštevati kraj in premoženjske razmere najemnika. Novi stanovanjski zakon bo torej v marsičem v prilog hišnim posestnikom, nikakor pa ne izroča materialno šibkejših najemnikov izkoriščanju hišnih posestnikov, kakor so to skušali razkričati razni klerikalni in socialistični demagogi. Najemniki ostanejo torej še nadalje v zaščiti zakona in tudi najemnina bo ostala, kakor sedaj in se torej ni bati od socializma napovedane stanovanjske revolucije.

— **Dom za trahomatično deco.** Dosehanji dom za vojne in druge sirote, ki bolujejo na trahomu, se bo v kratkem povečal tako, da bo odgovarjal potrebi. To je predvsem omogočila subotička mestna občina, ki je dala ministrstvu za socialno politiko na razpolago primerno zgradbo. Minister za socialno politiko dr. Žerjav je izposloval potrebni kredit, tako, da se bo nemudoma pričelo s preureditvijo doma. Čim

bodo dela dokončana, prevzame dom v oskrbo ministristvo za narodno zdravje.

— **Sultanovim odaliskam preči bleda.** Sultan Mehmed V. je na svojem begu iz Carigrada ostavil svoj harem brez vsake zaščite in brez sredstev, kar je vzbudilo, kakor poroča »Corriere della Sera«, med sultanovimi ženami in odaliskami pravo paniko. Tri legitimne sultanove žene so se obrnile na kemaliste, jim izrazile svojo udanost ter jih zaprosile za zaščito in podporo. 200 odalisk iz sultanovega harema je popolnoma brez vseh sredstev, ter izročenih najhujši bedi.

— **Tolažba za kadilce.** Kakor poroča »Morning Post«, je imel te dni v londonskem higijeničnem inštitutu zdravnik dr. James Cantlie predavanje o vplivu kajenja, v katerem je naglašal, da je med štirimi strupi, alkoholom, tobakom, čajem in kavo, tobak še najmanj škodljiv. Ako se za nekaj dni opusti kajenje, izginejo takoj tudi vsi njegovi slabi vplivi, dočim puste alkohol, čaj in kava trojne posledice, posebno glede slabljenja srca. Sir James Cantlie je zavrnil svoj govor z besedami: »Nočem vam svetovati, da opustite kajenje, ker vem, da bi tega itak ne storili. Pušite dalje redno, samo ne preveč. Ne popuščite dnevno več nego 30 cigaret, skušajte pa se, če le mogoče, zadovoljiti tudi z 20 ali celo z 10 cigaretami dnevno.

— **Z nemške univerze v Pragi.** Akademski senat nemške univerze v Pragi, na kateri je že dalj časa stavka akademikov, je dne 23. novembra izdal proglas, v katerem izraža upanje, da akademiki ne bodo stavili novih zaprek zoper pričetek pouka ter opozarja na težke posledice, ki bi jih imelo tako ravnanje. Nadalje izjavlja senat, da priznava, da imajo v današnji dobi tudi dijaki gotove pravice na vodstvu uprave zavoda. Senat bo v tem smislu, v kolikor dopuščajo predpisi, skušal izvesti reformo. Redni pouk se prične v ponedeljek dne 27. novembra.

— **Razbojniški napad na vlak.** Iz Kölna poročajo 23. novembra: V noči od torika na sredo je razbojniška tolpa, ki je bila skrita v gozdu, ustavila tovorni vlak na progi Köln—Gremberg ter ga izropala. Med tem je prihitela poklicana policija, ki pa ni mogla ničesar opraviti, ker so bili razbojniki v premoči in boljše oboroženi. Po kratkem boju, v katerem je bil ubit nek železniški policist, so roparji izgi-

nili in odnesli skoraj vse blago. Kakor poročajo, so roparjem na sledu in so izsledili tudi že del orožnega blaga.

— **Protest hčerke kronprinca Rudolfa.** Korrespondenz Wilhelm poroča, da je bivša kneginja Windischgrätz kot edina dedinja kronprinca Rudolfa naknadno protestirala proti objavi političnih spisov njenega očeta, ki jih je izdal Julij Szeps ter zahtevala, da se zaplenijo.

— **Italijanski delavci za delo v korist državi.** Rim, 23. novembra. Med drugimi delavskimi strokami so izjavili tudi sicilski mlinarji, nadalje poštni uradniki v Zadru in brzojavni delavci v Kataniji, da bodo delali dnevno eno naduro v korist države.

— **Ponesrečen italijanski parnik.** Malta, 23. novembra. Italijanski parnik »Sara« je utonil vsled trčenja. Moštvo je rešeno.

— **Zvišanje železniških tarifov v Nemčiji.** S 1. decembrom se zvišajo na državnih železnicah tarife za blago in živino za 150%, za potnike za 100%.

— **Ameriško delavstvo odklanja konferenco v Evropi.** Gomers je odklonil povabilo, ki ga je sprejela ameriška delavska federacija k udeležbi na mednarodni konferenci delavskih združenj, ki se bo vršila dne 10. decembra v Haagu. V svojem pismu, ki ga je pisal Thomasu, pravi: Ameriško delavstvo se neče potem kake pogodbe vezati na kako generalno stavko, pa bilo to za slučaj vojne, če tudi le obrambne, niti se ne mara odpovedati svoji nacionalni individualnosti v svrhu podpiranja bogastva. Neče pa se tudi udeležiti konference, za katero se je že vnaprej in brez njih določil sporred in način posvetovanja.

— **Berlin razprodan.** Padec nemške marke je privabil v Berlin razne verižnike in vojne dobičkarje, ki so prej večinoma osrečevali izstradani Dunaj. Danes je Berlin že skoraj docela razprodan. Ne le razno industrijsko in drugo blago, tudi nepremičnine, hiše, zemljišča itd. so v rokah inozemcev. Tako n. pr. poročajo berlinski listi, da je nek Španec, ki je še nedavno krošnjarij po Berlinu z južnim sadjem, danes lastnik kakih 300 zemljišč, ki leže večinoma v Berlinu in okolici. Na Češkoslovaškem se trguje z berlinskimi zemljišči in hišami kakor s kakšno krošnjarsko robo. Kupčije se sklepajo kar na podlagi fotografij.

zor — človeka.« To je dr. Jerajev spis »Vzor človeka ali osebnost kot ideal« (izšlo v Mariboru leta 1922). Avtor se peča s tem problemom s stališča ortodoksne katoliškega vernika, vendar pa se dokaj pravično dotika tudi drugih struj in skuša analizirati duševno nezadovoljstvo sodobnega človeka ter najti njegovo jedro, postavljajoč ga nasproti luči Kristove religiozno-etične pojave. Izhajajoč od premis svetovnega nazora, ki ga zastopa, razpravlja o duševni svobodi, o razmerju med osebnostjo posameznika in med avtoriteto, o pojmu osebnosti in individualnosti ter prihaja do sklepa, da je osebnost relativen samonamen, dobi pa svojo najvišjo sankcijo, svoje končno žarišče, svojo najsilnejšo moč v Bogu. Naravno je, da mu je vzor osebnosti Kristus, pred katerega pojavom pa ne more tudi mislec, ki izhaja od drugih premis, zatajiti globokega občudovanja.

Komur je razmišljanje o osnovnih problemih sodobnega človeka in človeštva notranja potreba, bo našel v omenjeni knjigi marsikatero misel, ki ga bo morda vzbudila k nadaljnjemu iskanju, dasi sicer ne bo sprejel vseh avtorjevih premis in dospel na oni zorni ogel, raz katerega avtor promatra svet. Glavno je, da mislimo in da iščemo ter da napolnimo svojo osebnost z magnetično silo idealov ne da bi pri tem izgubili uvidevnost za to, kar je v samem življenju.

Einstein in komunistični ideologi. Nški fizik Einstein, ki je bil pravkar obdarjen z Nobelovo nagrado, je danes središče boja za fizikalno teorijo, ki bi mogla imeti velik vpliv na preorientacijo prirodoslovnih ved, in ki je tudi nov sunek proti materijalističnemu svetovnemu nazoru. Zanimivo je, kako stališče zavzemajo nasproti Einsteinovi teoriji relativitete ne-

Dopisi.

Zg. Leskovec v Halozah. Preteklo nedeljo, dne 19. nov., se je otvorila pri nas čitalnica. Domače učiteljstvo, člani domače finančne straže, oba ml. gg. Stoklasa in sploh vsa krajevna inteligencija se je združila v prireditelje. Predalo se je čez 250 vstopnic, klub temu, da je g. župnik uporabil vse svoje moči, da bi nasprotoval prireditvi. Prireditelji sta se dve ljudski igri, ki so jih igrali domači inteligenti z dobro rutino. Čitalnica šteje čez 200 članov. Dr. Tone Gosak, odv. v Ptuj, je razpravljajal o zgodovini čitalnic v našem narodnem življenju, prešel je potem na znanje in notranje prilike naše države, ter je obravnaval najvažnejše gospodarske probleme. Govornik je sklenil z apelom na prisotne poslušalce, da se posebno sedaj, ko nastane čitalnica, pridno bavijo z vprašanji, ki se tikajo njih, države in sploh javnega življenja, potem bo čitalnica hram, iz katerega bo žarela luč prosvete po lepih Halozah. Dobra cvetljiska godba je izpolnjevala odmore. Srečolov je osrečil marsikatero, ki si bo ohranil prirediteljev v trajnem spominu. Upam, da bo pretekla nedelja početek intenzivnega kulturnega življenja za cel del naših lepih Haloz.

Prekmurje.

Tatovi živine. V soboto 11. t. m. se je vršila pri okr. sodišču v M. Soboti razprava zoper Rudolfa Fartek-a iz Matjaševca in Josipa Gubič-a iz Trdkove, katera sta 17. septembra t. l. vkradla Tereziji Križman v Trdkovi edino kravo, vredno 14.000 kron. Se isto noč sta jo tihotapila v Nem. Avstrijo v Libo (Burško) nekemu Štefanu Klement roj. v Matjaševci. — Pri obravnavi je Fartek priznal, da je v noči od 15. na 16. septembra t. l. vkradel v Zemavljih neki Mariji Božkor tudi kravo, katero pa žalibog ni mogel iztihnati, ker ga je zasačil dan in je na ta način ostala krava brez gospodarja. — Obe posestnici sta dobili krave že nazaj. Rezultata razprave še ni, ker se bo najbrže nadaljevalo pri okrožnem sodišču v Mariboru. Fartek je že leta 1920, vkradel v Dolihu eno kravo, katero pa je posestnik sam izsledil ter sploh ogradil ni. — Občinstvo opozarjamo, da naj vsled tolikih pojavov v-

kateri komunistični ideologi. Povzamemo iz ruskih poročil: V nekem komunističnem klubu v Moskvi je predaval o Einsteinu prof. Timirjazev. Po njegovem mnenju je Einsteinova teorija nesprejemljiva za bodočo proletarsko kulturo (komunizem). Vzrok je v tem, da ta teorija prehaja v čisti idealizem in prinaša naziranje, da obstoja svet izven mej časa in prostora ter da se čas in prostor ne dasta zamisliti brez človeške zavesti. Taka teorija pa je le produkt socialnega razreda, ki je v dekadenci. Proletarska kultura je in mora biti samo materijalistična. Komunističnim ideologom je tedaj idealistično pojmovanje sveta »buržoasko«, »dekadentno«, »poveljujuče pa »proletarske« materijalizem. Kdod malo pozna zgodovino filozofije, ve, da je materijalizem ravno tako materialni produkt proletarske razredne zavesti, kakor je idealizem produkt buržoazije. Panta rei, tok misli je več. Tudi če bi se moglo dokazati, da je kateri socialni razred uporabil to ali ono idejno strujo kot svoje duhovno oblačilo, še s tem ni rečeno, da je res njegova. Idejno iskanje človeka in človeštva je bilo večkrat protest proti materialnemu svetu, ne pa njegov materialni produkt. Komunistično (in vsako podobno) eksperimentiranje s temi teorijami je posiljevanje človeške misli, ne pa njeno posvečenje. Sicer pa bodi v ilustracijo še omenjeno, da je sovjetska vlada svojčas prepovedala delo ruskega filozofa Ljoskega, ker je zavračal materijalistični svetovni nazor. Idejno je tedaj komunizem — ali vsaj hoče biti — materijalistična manifestacija, to se pravi: izvira iz francoskega racionalizma, gre preko darvinizma in naturalizma, je tedaj vse prej nego plod proletarske razredne prebuje.

Ignotus:

Filozofične beležke.

Osebnost kot ideal. Goethe je napisal besede, ki vsebujejo celo filozofijo: »Das höchste Gut der Menschenkinder sei nur die Persönlichkeit«. Osebnost, to je tisti ideal, ki je najbolj mikal razne mislece, kadar so hoteli priti na čisto s samim seboj in s svojim bližnjim ter s človeštvom sploh. Vsaka doba je imela — če ne zavestno, pa podzavestno — ideal dovršenega človeka, vzor, h kateremu je usmerila svoje najplemenitejše moči. Drugačen je človek-ideal v stari Heladi, drugačen v patrijskem Rimu, drugačen v prvih stoletjih krščanstva in zopet drugačen v dobi humanizma in materializma, individualizma in kolektivizma in tako naprej. Vplivajo celo taki faktorji kakor so: rasa, ekonomske razmere, narodne tradicije. Mnoga verska, kulturna, moralna gibanja se dajo reducirati na en sam problem: problem osebnosti. Človeku je za priročno, da stremi k nekemu vzoru, ki predstavlja to, kar največ si lahko misli o samem sebi, o lastni izpopolnitvi, lastni dovršenosti. Primitiven človek vidi svoj vzor v telesni moči in svojo najskrajnejšo podobo v hozanstvih, ki si jih zamišlja kot najbolj razvite ljudi, živali ali prirodne moči. Civilizirani človek se polagoma osvobajuje teh predstav in polaga svoj ideal v čistejšo, duhovnejšo sfero, pričemur se začneja diferenciacija po svetovnih nazorih, ki sem je omenil uvožoma. Da, človek — a mutatis mutandis tudi narod, družba, človeštvo — ima svoj osebnostni ideal, ima ga v vseh življenjskih situacijah, v vseh delih sveta, v vsej zgodovini. Ni ga mogoče zanikati in tajiti, in kakor hitro je pred nami kot dejstvo, kot gibalna sila našega hotenja, moramo volens-

nolens stremeti k njemu, zavzeti svoje stališče.

V današnji dobi čutimo, da so pod pritiskom neznosnih ekonomskih razmer, ki jih je ustvaril tehnični napredek človeštva, a do neke mere tudi pod vplivom svetovne vojne, ti ideali — ideali posameznika in ideali človeštva — obledeli. Kakorkoli se na eni strani polaga vsa teža na materialno stran življenja — materializem s svojimi variantami! — in se vidi v narodnem gospodarstvu ter v sociologiji edini ključ k rešitvi vseh svetovnih in življenjskih problemov — pa ni mogoče utajiti, da se na drugi strani išče drugo, duševno rešitev. Vsa tehnika, vsa politična duhovnost, pa ekonomska organizacija, vsi zakladi prirodoslovnega znanja ne pomagajo nič. Človek išče v vrtincu časa in dogodkov samega sebe, svojo osebnost in njeno žarišče, od koder bi mogel dobivati več sile za svojo izpopolnitev. Iskanje novega človeka, nove družbe, iskanje Ethosa ni navadno špekuliranje z idejami, marveč naravna težnja sodobnega človeka, ki je tem silnejša, čim bolj je nezadovoljen s samim seboj in s svojo dobo. To težnjo opazamo povsod, kjur začnemo posamezniki ali celo mase razmišljati o vzrokih nezadovoljstva in o novih življenjskih smernicah.

Vse duhovite besede, ki jih danes slišimo na vsakem oglu, so zaman: človek ni zgolj sestavina celice, molekule in atomov, človek hrepeni po naravnih usavršitvi svojih duševnih sil, po harmoniji med seboj in svetom, med svojo relativnostjo in sluteno absolutnostjo; temu hrepenenju mora odgovorjati vsak svetovni nazor, s tem mora računati vsaka socialna in ekonomska preosnova, če noče priti s samim seboj navskriž.

Nedavno je izšla na našem jeziku knjiga, ki je posvečena problemu v-

mov in tatvin, ne pušča odprtih hlevov po noči.

Tihotapstvo. Zadnji čas se je začelo veliko tihotapstvo iz Nem. Avstrije in Madžarske, največ tobak za pipo in sol. Kr. finančni kontrolni oddetek v Kundoblanju je zaplenil v kratkem času svojega službovanja na meji že nad 5000 zavojev pipnega tobaka. — Tudi orožniki v Gornji Lendavi so zaplenili že več monopolskih predmetov. To je očividni dokaz, kako orožniki in finančni organi vestno vršijo svojo službo.

Madžari odtirajo vsakega Vrančevca pobeglega iz Jugoslavije, nazaj v Rusijo.

Celiske vesti.

Porotna zasedanja v Celju v letu 1923 bodo: prvo 5. marca, drugo 4. junija, tretje 10. sept. in četrto 3. dec.

Celjska porota. Dne 20. t. m. so bili izrečeni pri celjskem okrož. sodišču porotniki za četrto zasedanje, ki pa zopet odpade, ker je premalo slučajev za sklicanje porote.

Upravno sodišče. V zadnji seji upravnega sveta Mestne hranilnice se je sklenilo, da se prepusti za upravno sodišče velika dvorana s stransko sobo ter eno prazno stanovanje v prvem nadstropju.

Občni zbor celjske Dijaške kuhinje se vrši v petek, dne 1. dec. ob 8. ur zvečer v gostilniških prostorih Narod. doma z običajnim dnevnim redom.

Uradni dnevi trgovcev in obrtnikov zbornice v Celju. Na predvečer otvoritve, dne 20. t. m. se je vršilo posvetovanje trgovcev in obrtnikov, katerega sta se udeležila ljubljanska delegata gg. dr. Murnik in Mohorič. Prvi je govoril o devizni naredbi, drugi o pomenu in nalogah zbornice za celjski okraj in o delu samemu, ki se bo vršilo ob teh uradnih dnevih. Dne 21. t. m. je bil prvi uradni dan, ki je bil prav dobro obiskan. — Uradni dnevi zbornice so za celjski okraj izrednega pomena. One stranke, ki so ob uradnih dneh zadržane, pa bi rade rešile kako nujno zadevo, naj sporočijo to s potrebnimi podatki uradu za pospeševanje obrti v Celju, ki bo take zadeve predložil zbornici pri prvem prihodnjem uradnem dnevu in stranki takoj izročil zahtevano pojasnilo.

Celjski peki pred sodiščem. Te dni so se zagovarjali celjski peki pred okrajnim sodiščem, ker so bili obtoženi, da so prodajali premajhne žemlje. Sodisce se je prepričalo, da se je večina pekov držala predpisov glede cene kruha, v sled česar so bili vsi oproščeni razun peka Lesjaka na Bregu, ki je bil obsojen na teden dni zapora in 1000 D denarne globe.

Mariborske vesti.

Maribor 25. novembra 1922.

m Mariborski mestni proračun za leto 1923 izkazuje Din. 7.610.562 50 izdatkov in Din 3.631.657 50 dohodkov, torej 3.978.905 primanjkljaja. O proračunu spregovorimo obširneje v kratkem.

m »Skandal in nasilje ob asistenci policije«. Pod tem naslovom prinaša večerajšnja »Straža« spet članek, in ne more iti preko tega, da tudi moja oseba z čisto vestjo odgovarjam. »Straža« pa pri tem razkrinkam, na kak način zagovarja razne nemuške in čifute, ne da bi bila v stvari natančno informirana. Najprej pa omenim, da je predsednik gremija tako soliden in pošten ter še preveč lojalni, da ne gre menjati niti z enim pisčem okoli »Straže«. »Straža« se poteguje za nekega žida Eisenmanna, kateri je prišel pred 3 meseci k meni. — kakor pravi — s priporočilom Okrajnega glavarstva, naj mu grem na roko, da lahko tukaj otvori tovarno za plutovinaste izdelke. Povedal sem mu, da se tukaj ustanovi, da lahko le podjetja, katerih kapital je po dve tretjini južnoslovenski itd. Čez nekaj dni pride ponovno k meni ter me naprosi, naj mu preskrbim družabnika, kajti on se je že potrudil sam, ker pa še v Mariboru, še ne more dobiti družga. (Sele danes sem izvedel, da je s tem možem barantal poprej čez mesec dni že znani g. Z. o tutti quanti, a brez

uspeha). Preskrbel sem mu torej po mnogem iskanju družabnika v osebi g. Ogrizeka. Gosp. Ogrizek se je, kolikor je meni znano, tudi mnogo trudil, da je dobil koncesijo in tudi mnogo naročil, v to pa investirale čez četrt milijona kron. Ko vprašam pred 14 dnevi g. Eisenmanna, kako je z drugom kaj zadovoljen, mi odgovori, da je zelo zadovoljen in da mi je zelo hvaležen. Pred nekaj dnevi prišla pa sta navskriž, k temu so pripomogli gotovo g. Žnidarič, Kolarič in Sarija, ker so, kakor sem razvidel iz vsega, dobili zopet veselje do tega podjetja, ki je imelo s pridnostjo g. Ogrizeka veliko naročil in življensko zmožnost. Ti gospodje so s skupnimi močmi in v memško nacionalni nadutosti hoteli domačega narodnjaka kratkoma izpodrinuti, kar pa ni šlo tako gladko. Kar se je pozneje zgodilo, mi ni znano, ker nisem zraven imel nobenega posla. Zadeva bude pa gotovo sodnija razčistila. Toliko v pojasnilo, da bode »Straža« vedela, koga zagovarja. V. Weixl.

m Za žrtve živih grobov. Že površna perustracija, ki jo je pričel Mar Stan, da ugotovi največje žrtve stanovanjske bede, je prinesla na dan slučaje, ki še bolj razgalijo mariborsko stanovanjsko sramoto. Med temi žrtvami se nahajajo tudi take brez vseh sredstev in zaslužka. Eden najbolj žalostnih slučajev se je našel v vetru in mrazu izpostavljeni lopi v Gozdni ul. 6 pri sodarju Ledniku. Tu prezebne na tleh mati z Sletno deklico (ki obiskuje šolo v Mariboru). Mož je pred leti kot delavec ponesrečil v steklarni v Zagorju, prišel je v Maribor iskat dela in zavetja. Dr. Juvan mu je poskrbel za silo stanovanje v hpolniški baraki v Danjkovi ulici. Letos julija je mož tako zbolel, da je moral v bolnico v Ljubljano. Kaj je z njim, žena ne more zvedeti, ker na vsa njena pisma bolnica ne da odgovora. Stanovanjski urad ji je odpovedal stanovanje, češ, da je bilo stanovanje nakazano možu, ki ga zdaj ne potrebuje. Tako je morala v lopo. Ker je takih slučajev še več, se je vodstvo Mar-Stana odločilo, da za take žrtve stanovanjske bede ustanovi poseben fond. Kot prva se je oglasila g.a Tea Suppanz, ki nudi za tri take žrtve stanovanje v svoji graščini v Marenbergu. G. Ellinger je žrtvi Koleno (Gozdarska ul. 6) daroval 400 K. G. okrajni glavar dr. Lajnič pa je v ta namen ponudil več slamnic in odeje.

m Mariborska gradbena akcija. — Odborova seja se vrši v ponedeljek, dne 27. novembra ob 8. uri zvečer v prostorih Mar-Stana na Rotovškem trgu.

m Miklavžev dar ubožni deci. Kakor lani, se bo tudi letos priredil sirotam in ubožni deci dečjega doma in dnevnih zavetišč Miklavžev večer, da bodo imele tudi te sirote malo veselja s sv. Miklavžem. Da pa jih bo zamogel Miklavž razveseliti tudi z jabolki, hruškami in orehi, ki jih ti mali revčki sicer le od daleč gledajo in sline požirajo, se prosi lastnike vrtov in sadovnjakov v Mariboru in okolici, ki imajo radi letošnje ugodne letine lepe zaloge sadja, da blagovolje darovajo v ta namen jabolka, hruške in orehe. — Darove sprejema tajništvo krajevne zaščite dece in mladine v Strossmajerjevi ul. 26., kamor naj se blagovoli sadije dostavi, ali pa po dopisnici javiti, da odbor sam pošlje po dar.

m Za Jugoslov akademsko menzo v Gradcu. V večerajšnjem seznamu darovalcev popravi, da je Trgovska banka darovala 250 dinarjev (ne 50 dinarjev).

m Porotna zasedanja v letu 1923 bodo v Mariboru prvo 5. marca, drugo 11. julija, tretje 17. septembra in četrto 10. decembra.

m Opozorjamo na ustanovni shod društva v podporo revnih učencev — jutri nedeljo ob 11. uri, Cankarjeva ulica, meščanska šola.

m Pobrezje. Pevsko društvo Zarja ima danes v soboto, ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih svoj prvi redni občni zbor. Na svidenje vsi društveniki.

m Prvi dobitnik. Brezplačno potovanje je dobila gospodična Anka Pašič Beograd, Studeniška ulica 31 na podlagi Nestlejeve nagrade za čokoladne tablete. Glej oglas.

m Opozorjamo na današnji inserat tvrdke A. Traun, trgovine s čevlji,

Grajski trg št. 1, kjer se dobi vsakovrstne čevlje v najelegantnejši obliki po najnižjih dnevnih cenah.

m Hotel Halbwild. V nedeljo, dne 26. novembra jutranji in večerni koncert, Specialiteta: guljaš.

m Gostilna »Pri treh ribnikih«. Vsako nedeljo koncert. Začetek ob 15. uri.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

m Češko blago za obleke itd. po nižanih cenah je dospelo. Prodaja se 40 odstotkov ceneje kot prej. Zaloge. Glej današnji inserat tvrdke I. N. Šo. štarič v Aleksandrovi ulici 13.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Soboto, 25. novembra: Revizor. Ab. C in kuponi.

Nedelja, 26. novembra. Baron Trenk. C in kuponi.

Ponedeljek, 27. novembra. Zaprti.

Torek, 28. novembra. Nečak. Izven. Premijera.

Sreda, 29. novembra. Revizor. Gostovanje v Celju.

»Baron Trenk«. V nedeljo 26. nov. se uprizori zadnjič v tej sezoni priljubljena opereta »Baron Trenk«, na kar opozarjamo cenj. občinstvo.

»Nečak«. V torek se vrši premijera »Nečak«, opereta v treh dejanjih. V. glasbil Viktor Parma. Prvič se uprizorili to opereto v Zagrebu (1907) pod imenom »Lukavi služnik« in istega leta tudi v Ljubljani pod sedanjim naslovom.

Kultura in umetnost

O. Dev:

Koncert hrv. pjev. udruženja „Lisinski“

dne 19. novembra 1922. v Mariboru.

G. dr. Božidar Širola je uglašil za moški, ženski in mešan zbor ciklus zborov na tekste iz hrvaške renesančne in baročne poezije Hektorovića, Najškovića, Držića in Djordjića. Te dalmatinske popevke iz 15. in 16. stoletja je dr. Širola v vedlostojni in genijalni obliki otel pozabljivosti. Ni mu bilo do tega, pravi skladatelj, da bi zapisal male pesmice ali da bi priprostost ljudskega napeva dušil s bujno pestrostjo moderne harmonije, temveč v prizadevanju, da premaga stanje, ki ga je bilo v razvoju hrvaške glasbene kulture preživeti, je napisal te pesmi, nanizala se je druga na drugo, postale so delo velikega obsega, stvorjene v obliki, ki je v svoji pestrosti popolna. V to svrhu se je poslužil že pozabljene oblike petja v zboru, polifonije, mnogoglasja, ki je najčistejši izraz renesančnega preobrata. Ta mala delca narodnega pevca je skladatelj razkošno oblekel. Prisrčnim izžarivanjem ljudske duše v nje najvsem izrazu je pričaral akorde tako mogočne, milino tako nežno in obliko tako primerno, da se prezentira skladba kakor veličastna epopeja na čustvovanje pozabljivih pevcev in ljudskega srca. Drobno popevko nam dr. Širola res uvodoma prinese v preprosti obliki, a popevka potem narašča, se razvija in potom fuge in fugate preliva iz glasu v glas v precej pestri moderni harmonizaciji. Velikostno delo zahteva izredno muzikalen in diligen ten zbor. In tak zbor je Lisinski. Vsi glasovi so lepo uravnani in izvežbani, soprani »lepši kot solnce po dnev«, alti polni in mehki, tenori jasni, zvočni, basi polnozvočni, ves zbor iz enega kova, enega bitja. Tenor solista g. dr. Benkovića mehak, lepo do neč, v vseh legah neprisljen in izšolan, topel timber vsebuje glas baritonista. Je to najboljši zbor, kolikor smo jih do sedaj slišali, ne samo po lepodonečnosti, temveč tudi po muzikalnosti, glasbeni naobrazbi vokalizaciji in dojmovanju. Zbor je vso skladbo proizvajal intenzivno prečuteno, da nam ostane dolgo časa v spominu in je moral še par pesmic dodati.

Zboru priirašen je bil zborovodja g. Beranovič, eminentno muzikalen dirigent, dinamično fino občuten, ki je s

čudovitim poletom podal celoten utli visoke umetniške vsebine.

G. dr. Širola je izrekel željo, da bi njegove »Pesmi razlike« razigrale z njih vedro radostjo vse, ki jih pojejo in ki jih poslušajo. Ta želja se mu je izpolnila, temu je dokaz nenavadno, silni aplavz vihere navdušenja, s katerimi je občinstvo vsak odpeti del ciklusa pozdravilo.

Nova drama Karla Capka.

Češki dramatik Karel Čapek, znat tudi pri nas po svoji utopični drami »R. U. R.«, je spisal novo dramo, ki so jo v torek vprizorili z velikim uspehom v vinohradskem mestnem gledališču. Drama ima naslov »Makropulosova stvar«. Telesni zdravnik cesarja Rudolfa II. Grk Makropulos, je v 16. stoletju sestavil za svojega gospoda recept čudodelnega eliksirja, ki omočga, da človek živi 300 let in vedno ostane pri moči in izgledu 30 letnega moža ali žene. Cesar mu ni zaupal, zato je Makropulos preskusil svoj eliksir na lastni hčerki. Poskus je uspel. Njega so sicer vrgli v zapor, ali njegova hči je pobegnila na Madžarsko, kjer je postala pevka in znana lahkoživka. V času, ko se začne dejanje te drame, je dospela v Prago, kjer se vrši skoraj že sto let trajajoči proces za dedščino nekega veleposestnika. Pevka čita v časopisju poročilo o tem procesu in zasledi ime svojega nekdanjega ljubčka, kateremu je pred sto leti zaupala dragoceni recept in sklence, da dobi te recept za vsako ceno v svoje roke, da bi si lahko zopet podaljšala življenje. Poda se v pisarno odvetnika, ki zastopa vnuka ali pravnika njenega nekdanjega ljubčka ter se vmeša v proces. Pozna vse podrobnosti, spominja se stvari, ki niso bile nikomur znane hkratu pa išče način, ako bi prišla do recepta. Ko se končno pravnik Ma Gregor blazno zaljubi vanjo, se Makropulosova tristoletna hčerka zaplete s Gregorjevim nasprotnikom milijonarjem Prusom, ki ji obljubi recept za ceno ene ljubavne noči. To ljubavno pustolovščino pa mora stari gospod drago plačati. Tudi njegov 18letni sin se zaljubi v pevko in se ustrelj v sled ljubosumnosti, ko izve, da bo njegov novi idol preživel ljubavno noč z njegovim očetom. Oče izve za sinov samo mor zjutraj po ljubavni noči s tristoletno ljubico. Njena ravnodušnost ga spravi v besno jezo. Med tem se zberejo v hotelski sobi šivši poslanik v Španiji, ki spozna v pevki plesalko Monter, s katero je živel pred 50 leti, dalj odvetnik s svojim sollicitatorjem in njegovo hčerko, ki plaka nad samomorom mladega Prusa, njenega ljubčka. Besni milijonar zahteva, da naj tajnost na ženska razodene svojo skrivnost.

Da bi jo lažje prisilili k temu činu vprizori advokat sledečo komedijo: V sobi instalira srednjeveško sodišče s črnimi preprogami, križem in z dvema gorečima svečama, pred križem pa postavi človeško ljbohanjo. Narzoči igrajo vlogo javnega obtožitelja, zagovornika in porotnikov. Obtoženka pride pred »sodišče« v pijanem stanju in navsezadnje izblebota skrivnost, nakas jo odnesejo v sosednjo sobo, ker se je do nezvesti napila whiskyja. Sedaj se prično prepirati, kdo bo prvi vporabil skrivnost življenjskega eliksirja — v korist človeštva, družine in močnih posameznikov. Ko se končno vrne tristoletna pevka, ki je že okrevale iz pijanosti, ter začne z gniljivimi besedami slikati brezupnost tristoletnega človeškega življenja, se vsi odpovedo receptu, ki ga dama ponuja brezplačno. Samo mlada deklica vzame recept ter ga zažge, da tako uniči ključ k umetni neumrljivosti, ki človeški duši ne prinaša sreče.

To je zunanje ogrožje nove Čapkovske drame, ki je sicer polna duhovitosti in težke življenske filozofije.

»Četvorka in beseda«. Knjigarnica Kleinmayr & Bamberg je založila knjižico, v kateri sta popisana dva postavljena salonska plesa, četvorka in beseda, kar najnatančneje. Ta dva plesa sta se po svoji mnogovrstnosti slik tudi pri nas zelo udomačila. Četvorka ali kadrlja je francoski dvorni ples. Beseda pa češki salonski ples. Prijateljem plesa bo knjižica gotovo zelo dobrodošla.

Dunajski šahovski turnir. Dunaj, 23. nov. Deveto kolo: Alješin premaga Königa, Grünfeld Kmocha, Šamisch Takaesa, Tarrasch Spielmann. Partija Maroczy-Rubinstein remis. Stanje: dr. Tartakower 7 točk, Alješin in Wolf 6 (1), Rubinstein, Grünfeld, Maroczy 6, Reti 4½ (1), Šamisch 4, Spielmann, Tarrasch 3½, Bogoljubov 3 (1), Kuko- vič 2½ (2), König 1, Kmoch, Takaes ½.

Objave.

Š Pevsko glasbeno društvo »Dravac« opozarja gđc. pevke, da se vrši danes v soboto, dne 25. novembra vaja za ženski zbor točno ob 19. uri zvečer.

Gospodarstvo.

g Na svinjski sejem v Mariboru dne 24. novembra se je pripeljalo 181 svinj in 2 kozi. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5 do 6 tednov 450 do 750, 7 do 9 tednov 760 do 950, 3 do 4 mesece 1500 do 1800, 4 do 6 mesecev 2400 do 2800, 8 do 10 mesecev 3500 do 3800, 1 leto stari 6000 do 6400 K. Koze komad 500 kron.

g Produktna borza v Novem Sadu. 23. novembra. Pšenica bačka 400, sremska 405, ječmen bački 262,50, sremski 268,50, oves bački 260, sremski 265, kruza bačka 325, zrno za mazo 210, moka št. 0 bačka 575, za kuhno 550, koruza bačka 325, zrno za mazo 210, zelje bačko glavno 135, orehi bosanski 500, čebula 340. Tendence čvrsta.

g Dosedanji rezultati izvajanja agrarne reforme. Glasom poročila Krste Miletica, ministra za agrarno reformo, so dosegli rezultati izvajanja agrarne reforme v posrednih predelih sledeči: V Voivodini pripada vprašanje agrarne reforme področju beogradske direkcije. Tamkaj se nahaja pod upravo agrarne reforme 483 veleposestev, na katerih so naseljene 82.503 rodbine. Domači kolonisti so dobili 188.340 jutrov zemlje, dobrovoljci 46.928 jutrov, kolonisti iz drugih krajev pa 74.103 jutrov. Zagrebška direkcija ima 180 veleposestev s 273.327

jutrov poljskih zemljišč in 414.462 jutrov gozdov. Na teh veleposestvih je naseljenih 88.128 rodbin: domači kolonisti imajo v posesti 132.232 jutrov, domači dobrovoljci 25.314 jutrov, kolonisti iz drugih krajev pa 4743 jutrov. Slovenska direkcija ima 104 veleposestva s 450.083 jutrov poljske zemlje ter 205.726 jutrov gozdov. Na teh zemljiščih je naseljenih 15.276 rodbin; domačini imajo 229.324 jutrov, kolonisti iz drugih krajev pa 352.000 jutrov. Vse rodbine so naseljene na podlagi uredb o štiriletnem zakupu iz leta 1920. Večina onih, ki so kolonizirani, želi kupiti zemljišče ter tako likvidirati svoje odnose na pram lastnikom. V Južni Srbiji je naseljenih okrog 5000 rodbin s preko 30.000 člani. Kolonizacija je izvedena najbolje na Kosovu, v Skoplju, v Kumanovom, Peči in Prizrenu. Stanje teh kolonistov pa je najtežje, ker se razen s pomankanjem orodja, semenja itd. morajo boriti tudi varnost pred napadi.

g Ustanovitev Društva lesnih trgovcev v Celju se vrši 27. novembra, ob 13.30 uri v hotelu Balkan v Celju. Pripravljali odbor je razposlal okrožnico, v kateri pravi: Naraščanje števila nepoklicanih trgovcev po vojni se v nobeni stroki ne običaj tako kakor v lesni. Dosednje pa tudi nobena stroka ni toliko utrpela na svojem ugledu kakor lesna. Mnogo je sedanjemu neugodnemu položaju krivo tudi pomankanje vsake strokovne organizacije. Da se izločijo iz lesne trgovine škodljivi elementi in omeji podeljevanje obrtovnic za lesno trgovino, da se onemogoči neregulna konkurenca in se na št. stroki pripori zopet ugled, vpliv in zaupanje v javnosti, kot ga je uživala nekdanja to je namen naše organizacije in ta namen bodemo dosegli, če se bomo strnili v svoji organizaciji vsi, ki nam je na srcu čast in blagostanje našega stanu. Delokrog društva se razteza čez politične okraje Brežice, Celje, Konjice in sodne okraje Rogatec, Slovenjgradec in Šoštanj. Društvena pravila so od vlade potrjena in tiskana. Vsakemu članu se pri vstopu vroči izvod pravil in članska izkaznica. Pri vstopu se plača enkrat za vselej pristopnina v znesku 100 dinarjev. Na-

dejamo se, da nobeden izmed vabljenih, ki so z nami istih misli v zavesti nujne potrebe naše strokovne organizacije, ne bode manjkal na našem zborovanju.

g Naš izvoz v Egipt. Naše trgovinsko ministrstvo je te dni prejelo poročilo pooblaščenega agencije v Port Saidu o našem izvozu v Egipt. Glasom podatkov, povzetih iz izkaza generalne direkcije egiptovskih carin za prvih 6 mesecev letošnjega leta je bilo uvoženega iz Jugoslavije v Egipt v tej dobi blaga v skupni vrednosti 113.188 egiptovskih funtov. Uvoz blaga je tvoril les, oglje, cement, sir in nekaj predelane mesa. V zadnjem času naš izvoz lesa v Egipt silno pada in to vsled konkurence rumunskega lesa, ki je cenejši in radi tega, ker naša država še nima z Egiptom direktne paroplovne zveze, kakor jo imajo vse ostale obmorske države.

Brzljavna poročila

Lenin o položaju.

Moskva, 23. novembra. V tretji seji moskovskega sovjeta je imel Lenin govor, v katerem je razvil temeljna načela zunanje in notranje politike Rusije v zadnjem poldrugem letu in dejal je med drugim: Dosegli smo pri vseh državah sveta velike uspehe, da si nekatere še nočejo imeti opravka z nami. Vendar pa bodo morale stopiti z nami v gospodarske in diplomatske odnose, ker jim sicer grozi nevarnost, da bodo prepozne in bodo imele od tega resno škodo.

Konzolidacija Rusije.

Moskva, 23. novembra. (Izvirno.) Predsedstvo vsesrbskega centralnega izvršilnega odbora je poslalo predsedniku revolucionarnega komiteja na Daljnem Vzhodu brzljavko, v kateri o dobrih sklepe zakonodajne skupščine ter pozdravlja razpust samostojne republike Daljnega Vzhoda, ustanovitve sovjetov in priključitev k federaciji ruskih sovjetskih republik. Ob enem proglašča centralni izvršilni odbor sovjetske republike Daljnega Vzhoda kot nerazdružljiv del sovjetske federacije.

ARKO COGNAC MEDICINAL

2175

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(93)

Novinstvo vseh kontinentov je bojazen netilo. Sindikatski papirji niso padali polagoma, ampak so padli na naglem! Woolfova smrt je bila začetek »vesoljnega potresa«.

Sezvano zborovanje sindikatskih veledeležarjev je trajalo dvajset ur in bilo podobno srđiti, peklenski biki, v kateri so se prej razborni ljudje po mesarsko klali. Sindikat je moral dne 2. januarja plačati stotine milijonov obresti in delnih plačil, velikanske vsote, za katere ni bilo zadostnega pokritja.

Skupščina je priobčila komuniké, v katerem je izjavila, da je denarstveni položaj začasno malo povojen, nadeja pa, da se razmere uredijo, ni po nikakem neosnovana. V tem komunikéju je bila, toliko da zasrta, vsa fatalna resnica.

Naslednjega dne je bilo moči desetdolarske share kupovati po dolarju. Nešteti zasebniki, katere je pred leti prevzel vsesplošni spekulacijski pohlep, so bili uničeni. Prvi dan je unašal več žrtev, nego je na obeh rokah prstov. Ljudje so banke naskakovali, oblegajoč od jutra do večera tiste, o katerih je bilo znano, da so pri sindikatu udeležene z visokimi zneski, a tudi mnoge druge, ki se s temi posli sploh niso bavile, in kdor je imel pri njih kaj naloženega, je gledal, da je svoj položaj vzdignil. Cela vrsta zavodov je morala pomoliti zapeljivost, ker je gotovina pošla. Kriza 1907. leta je bila proti tej šala. Nekateri manjše banke je položil že prvi naval. A celo velebanke je stresalo od tal do vrha, ko je pluskot butal obnje. Zaman so poizkušale javnost miriti z objavami. New York City-Bank, Morgan Co., Lloyd, American so izplačale v treh dneh omotično visoke zneske. Telegrafisti so se iznemogli, omotično gradili. Bančne palače so bile po noči razsvetljene, kakor da je v njih dnevna svetlina, ravnatelji, blaginiki, tajniki se več dni zaporedoma niso razpravljali. Denar se je neprestano podraževal. Leta 1907. je panika obrestno mero za dnevni denar kvišku poznala na 80 do 130 odstotkov, danes pa je veljal 100 do 180 odstotkov! Časi je bilo sploh nemogoče na posodo dobiti tisoč dolarjev. »New York City« je držal Gould, Lloydova banka se je v ostrem boju na nož branila sama, American je dobivala podpore od Banke

oi London. Razen od te banke n bilo od evropskih

bank dobiti ni centa: te banke so se same z mrzlično naglico pripravljale za obrambo. Na borsah v New Yorku, Parizu, Londonu, Berlinu ter na Dunaju je nastopila brezprimerna deruta. Neštete tvrdke so prestale plačevati. Noben dan ni minil brez bankrotov, noben dan brez žrtev. Woolfov način smrti je postal epidemičen, vsak dan se je, ker ga je polom uničil, ta in oni zagnal pred kolesa podtalne železnice. Na denarstvenem telesu petih delov sveta je zevala rana in bilo se je bati, da bo telo izkrvavelo. Trgovina, promet, velobrt, orjaška mašina sodobnega sveta, katere se kuri z milijardami in bruh iz sebe milijarde, je gibal samo še počasi in težavno, da se je zdela: kar na naglem, zdaj zdaj se bo dočista ustavila. Tunnel-Terrain-Company, ki se je bavila z nakupom in prodajo stavbišč ob predorskih postajah, se je čez noč zrušila in je neštete ubila.

Dnevnik so bili tiste dni boina poročila.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

HALO! HALO! HALO!

Kaj je novega v Mariboru? Kdor hoče dobro in po ceni vino piti, Mora v Prešernovo klet III, Pridite in poskusite ga vsi, Potem se boste po glavi sukali...

2857

Naznanilo!

Naznanjam cenj. občinstvu, da bodeva imela od sedaj naprej tudi špecijsko blago, katero se dobi vedno sveže ter po najnižjih cenah pri tvrdki

2261

Vračarč in Šorn, Jurčičeva ulica.

KLOBUKE

ter razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri in najceneje pri 10-3

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

2356

PATRIA 2245
COGNAC
MEDICINAL
ZAGREB
Čisti vinski destilat
Dobiva se povsod!

Pristopajte
k Jugoslovnski
Matici.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge dozelne prideleke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

Tovarna pohištva

Koroška c. 46 ima v zalogi spalne in jedilne sobe kakor tudi kuhinjske oprave lastnega izdelka po znižanih cenah. — Prevzame tudi vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela. 2285 2-2

Na prodaj

krojaški šivalni stroj, znamke Bernheimer, pisalni stroj znamke Korona, harmonika, citre, kitaro, gosle, več dalnogledov, fotografski aparat, b. lhard znamke Seyfert Cölmer ter 3 m dolg pudl.

Naslov se izve pri an. zavodu Ivo Sušnik, Slovenska ul. 15.

NAZNANILO

Cenjenemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem oddal špecerijsko trgovino v Gosposki ulici št. 40, katero je vodil gosp. A. Zentner, gosp. FRANJO KAUCIČU, ki bo de vodil isto odselj v večjem obsegu na svoj lastni račun.

Ob tej priliki se zahvaljujem cenj. odjemalcem za izkazano naklonjenost in zaupanje in prosim, da se iste prenese tudi na mojega naslednika.

Z velespoštovanjem

J. N. SOSTARIČ

Cenjenemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel od g. J. N. Sostariča špecerijsko trgovino v Gosposki ulici št. 40, katero je deslej vodil g. A. Zeniner, in jo bodem vodil odslej sam na lastni račun.

Na osnovi večletne samostojne trgovske prakse zagotavljam cenj. občinstvu, da bodem postregel vselej s prečistim blagom na najsolidnejši podlagi.

Prosim, da se mojemu predniku izkazano zaupanje prenese na mene in se priporočam za obilen obisk

2358

Z velespoštovanjem

FRANJO KAUCIČ

Mala oznanila.

Higijenična brivnica se vsem priporoča. P. Vovratnik postrežba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Sedem plemenskih prašičev bakenjske pasme, v starosti 6 mesecev, se prodajo. Vpraša se: Plinaraka ulica 17. Maribor. 2325 3-3

Pristni med, lastni pridelok, se dobi Maistrova ulica 19, pritičje, levo. 2311 3-3

Prima bukova drva, rozana, 200 K meter, mehke kolobarje in premog se dobiva pri tvrdki Lippert, Tattenbachova ulica št. 13. 2386 3-3

Znižane cene! Bele srajce po D 85— prodaja samo B. Veselinovič i Komp. Maribor, Gosposka ulica št. 26. Znižane cene pri vsem blagu 2199 10-8

POZORI!

Zimske in športne obleke, raglance, površnike, damske kostume in plašče izdeluje najceneje in po najmodernejšem kroju Dominik Fabjančič Jurčičeva ulica 5/L. 2050

Kavarna „FRANKOPAN“

vsako nedeljo in praznik popoldan ob 15. uri

Five o'clock tea
združen z klavirskim koncertom

2355

Za obilen obisk se priporoča Jvan Kokol, kavarnar

Podpirajte slovenske tvrdke!

Kupim takoj

rezervar (cisterno)

za shranjevanje špirita. Vsebina nad 5000 litrov. — Ponudbe na upravo lista. 2308 2-2

Križovska opekarna

elektrarna, valjni mlin in žaga

Križovci pri Ljutomeru

—o—

Imamo v zalogi in nudimo vsakovrstno opoko po najnižjih dnevnih cenah. Pri večjih naročilih 10 do 20% popusta.

Dobavljamo opoko v velikih količinah pod konkurenčno ceno.

2329

Zahtevajte oferte!

3-2

Šivilja za dame

se priporoča cenj. damam za izdelavo kostumov, plaščev, kril in bluz, kakor prenašanje istih po najnižjih cenah.

Milner 2335

Slovenska ulica 37.

STENOPISTKA

zmožna enega jugoslovanskega jezika, razventega nemškega, francoskega, in angleškega v besedi, pisavi in stenografiji, z večletno prakso v moderni tovarniški organizacijski statistiki in Tailor-sistemu, se proti visoki plači in skorajšnjemu vstopu sprejme. Zahteva se izrecno jugoslovansko državljanstvo. 2-1

Ponudbe z navedbo pogojev in s sliko na

JUGOSLOVENSKI LLOYD D.D.

Oddelek: Tovarna za obleke.

MARIBOR, Ruška c. št. 45

Zameniam stanovanje

v Sodni ulici, obstoječe iz dveh lep h čednih sob, kuhinje in vsemi pritliklinami, z električno razsvetljavo, za večje od treh do štiri sob z električno razsvetljavo, kjerkoli si hodi v mestu na levem bregu Drave. Naslov se izve v upravi.

Domači čevlji

v vseh velikostih za dame in gospode.

Plesni čevlji

v najmodernejših in najelegantnejših oblikah se dobe

po najnižjih cenah pri **ANICI TRAUN** MARIBOR
Grajski trg št. 1

Za obile dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega nepozabnega soproga oziroma sina, brata, svaka, strica in nečaka, gospoda

FRANC ŠKERLEC-A

kr. orož. kaplara

izrekam tem potom svojo globokočutečo zahvalo.

Osobito pa se zahvaljujem gospodu podpolkovniku Dr. Korenčanu, vsem ostalim gg. zdravnikom in čestitim bolniškim sestram za človekoljuben trud ob dolgotrajni bolezni. Dalje se zahvaljujem g. orož. majorju Viktorju Buncu za tolažeče obiske pokojnika ter za ves trud prilikom pogreba. Mojo prisrčno zahvalo naj prejme tudi g. vojni kurat ter prečastita duhovščina iz Frana in Zg. Poljskave, dalje se zahvaljujem g. okrajnemu glavarju Dr. Srečko Lajšiču, g. okr. komisarju Dr. Rodešku, g. orož. kapetanu Josipu Vondini, g. orož. poručniku Raimundu Vatovecu, g. komisarju vojne bolnice podporučniku Vodušku, gg. orožnikom mariborske orožniške čete, gg. podoficirjem mariborske garnizije ter vojaški godbi za spremstvo pri pogrebu. Srčan zahvala bodi tudi podoficirskemu pevskeemu zboru za ganljivo žalostinko. Iskrena zahvala tudi prečastitemu g. župniku Viktorju Kraglju, g. majorju Buncu ter g. narečniku Znidariču za ganljive poslovilne govore ob odprtem grobu. Sklepoma se zahvaljujem tudi vsem, ki so dragega rajnika obiskovali med njegovo dolgotrajno boleznijo, darovalcem prekrasnega cvetja ter vsem prijateljem in znancem, ki so spremili millega in ljubljenega pokojnika na njega zadnji poti.

2364

Mici Škerlec.

AMERIKANSKI

in angloški

Singer šivalni stroji

Singer igle
in
nadomestni
deli.

Singer ogle,
nit, svila itd.

Prodaja
na
obroke.

Wenger šivalni stroji Bourne & Co., New York.

Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Marulićeva 5.

Podružnice: MARIBOR, Šolska ulica šte. 2,
Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelo-
var, Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana,
Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Pod-
gorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skopje, Vele-
bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip. 341
Zastopstva so v vseh večjih mestih.

Mala oznanila.

Vpokojeni davčni uradnik iste
pisarniške službe. Dopise pod
„Zanesljiv“ na upravo. 2352

Učiteljščnik - maturant želi
instrukcije. Poučaje tudi v go-
slanin. Naslov pustite v uprav-
ništvu! 2353

Iščem mesto praktikanta v
trgovini z le. om. Nastopim
lahko takoj. Naslov se izve v
upravnistvu. 2357 2-1

Dajem pouk v glasovirju za
začetnike po nizkih cenah
Naslov v upravi. 2347

Glavna carinarnica I. reda
u Mariboru. Oglas. Dne
27. novembra t. l. se vrši
javna prodaja 120 bal kekse
v težini 5790 kg v I. maga-
zinu ob 9. uri predpoldne.
Upravnik: V. K. Petrovič.
2340

Brivnica Frana Novaka na
Aleksandrovi cesti št. 22 se
priporoča. 3

Soba s kuhinjo v Magdalen-
skem predmestju ali Stulenoh
se išče. Pisemne ponudbe
pod „Takoj“ na upravo. 2353

Prazno ali meblirano sobo
za dve sedilni go-pod čni išče
Gjuro Valjak, „Grajka klet“,
Maribor. 2342 2-1

Večja soba z vhodom z stop-
nic, v pritličju ali I. nad-
stropju, brez opreme, na pro-
metnem kraju mesta, se išče
za takoj. Ponudbe na oglasni
zavod I. Sušnik, Maribor, slo-
venska ulica 15. 2319 2-2

Tovarna pohištva Koroska
cesta 46, Hochmager in dru-
gov, ima v zalogi spalne in
jedilne sobe kakor tudi ku-
hinjske opreme, po tvojinskih
cenah. Sprejme tudi vsako
mizarско delo. 2346 10-1

Šivalni stroj na prodaj. Ale-
ksandrova cesta 8, gostilna
2341 2-1

Zimska suknja in obleka za
vitko osebo, nov klobuk št. 57,
dva para čevljev in zimske
dam-ke lišne čevlje na pro-
daj. Gosposka ulica 50, vrata
6 od 8.-10. in 13.-16. ure.
2350

Skrbaj nov „Singer“ stroj za
šivanje se prodaj. Vprašati v
upravi lista. 2351

Zastave različnih velikosti po
zelo nizani ceni prodaja raz-
slavni odbor Pokrajinske obit-
ne ra stave, Aleksandrova ce-
sta 22. 2360 5-1

Božična darila

Preproge
Zavese
Odeje 2349 10-1
Pregrinjala
Kožuh
Podobe
Lesene svetiljke
Kristalni kozarci
Umetni porcelan
Pohištvo

Naivečja izbira
Znižane cene

Trgovina pohištva
KAROL PREIS
MARIBOR
Gosposka ul. 20

Ceniki zastoni
Ogled prost

NAZNANILO.

P. n. občinstvu vliudno naznanjam, da sem prejel iz Češke
veliko množino blaga za perilo, obleke ter krojaške potrebščine,
katero je vsled znižanja mezd na Češkem in povišanja naše va-
lute približno 40 odstotkov ceneje kakor je bila prejšnja zaloga.
Tako se dobi n. pr. sedanje platno za perilo, 78 cm široko, za
K 44, fino sukno za damske kostume, 140 cm široko, po K 160,
moško sukno 140 cm široko po K 250. — Stari zalogi sem tudi
cene znižal tako, da je omogočeno tudi revnim slojem še poceni
nabaviti si obleko in vse druge potrebščine za zimo. Priporočam
nakup, dokler traja zaloga. 2236 6-5

J. N. Šoštarč, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Prvi dobiček natečaja NEST-
LOVE ČOKOLADE je dobila

Gospica Anka Pacič

BEOGRAD, Studenička 31.

ki je prva zbrala popolno kolekcijo vseh 72
različnih sličic, nahajajočih se v tabletah
ČOKOLADE NESTLE in ima zadoštev, da gre
v Pariz in nazaj v vagonu I. (prvi razred)
na stroške KOMPANIJE NESTLE.

Kdo želi dobiti salonsko garnituro?

Kdo še od 81 dobičkov, ki slede?

Da se to dobi, treba je zbrati kolekcijo 72 sličic, ki se
nahajajo v tabletah

3-1 mlečne čokolade Nestle 2348

BENCIN

3-1 BREZ 2329

TROŠARINE

IMA VEDNO V ZALOGI

MARA

Mariborska rafinerija
MARIBOR

Usojate suknje

kožuhe, površnike, črne zimske suknje, plašče, dežne
plašče, moške in otročje obleke, pletene jopce vseh
velikosti, vseh vrst perila in nogavic, v veliki izbiri,
in po znižani ceni priporoča

J. VEZIJK, krojaška obrt in konfekcija,
Maribor, Vetrinjska ul. 17. 2344 2-1

ZAHVALA

2354

Zahvaljujemo se tem potom vsem pri-
ateljcem in znancem, ki so nam ob priliki
bridke izguba predobre mamice, stare mame,
tete in tašče, gospe

Emilije Pavlič, roj. Avsenek

vdove po pošt. nadkontrolorju

izkazali svoje globoko sočutje, vsem daro-
valcem prekrasnih vencev in rož in vsem
onim, ki so spremili predrago ranjko na
njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo
uradništvu okr. fin. ravateljstva in pošte.

Maribor, dne 25. novembra 1922.

Zaljubljeni ostali.

Zaloga čevljev
lastnega izdelka

Dragotin Roglič, Koroška cesta šte. 19, Maribor

Komisijska zaloga pri Betki Lešnik, Gosposka ul. 14

:: „KARO“ ::
varstvena znamka

Slavensko-Amerikansko trgovačko dioničko društvo u Zagrebu.

POZIV NA SUBSKRIPCIO!

Z osvojenjem in ujedinjenjem našega troimenega naroda zavzeli smo tudi v svetovnem trgovskem prometu važno mesto, in je edino do naših sposobnosti, da to mesto dostojno izpolnimo.

Kakor pa vzlic nesrečno za nas rešenega jadranskega vprašanja zavzemamo velik del vzhodne obale Jadrana, napotuje nas že zemljepisna karta, kje moramo v naši državi stvoriti emporije našega bodočega trgovskega razvoja, da zaigramo primerno vlogo tudi v svetovnem prometu izmene dobrin.

Pred veliko svetovno vojno bila sta na Jadranu zlasti 2 (dva) velika pristanišča Trst in Reka, ki sta koncentrirala v sebi vso pomorsko trgovino našega slovenskega juga, ter so ugledne naše domače tvrdke na teh tržiščih stekle sebi s svojim čestitim in marljivim delom svetoven glas. Vemo, da je vsa kolonialna trgovina šla preko teh pristanišč, ter oživljala tako trgovski promet ostalih hrvatskih kakor tudi dalmatinskih manjših luk. Na ta način zadobili sta ti dve veliki pristaniški mesti važno vlogo tudi na vso kontinentalno trgovino našega slovenskega juga, pa je naš protivnik dobro vedel, da z odcepljenjem onih luk od našega živega telesa, a v pomanjkanju novih prikladnih središč na Jadranu, osigura sebi velik vpliv na odvodnico vsakega pomorskega naroda, na njegovo pomorsko trgovino in tako sebi ekonomski podjarmi mlado demokratsko državo, ki se dviga na nasprotni strani ponosnega Jadrana.

Sigurno je, da bi ta namera uspevala, da ni vsled probude nekoliko vdanih in za narodno stvar zaslužnih sinov našega naroda iz Južne Amerike in ponosnega branitelja slovenskega Jadrana Dubrovnika, ter Splita in ostale Dalmacije došlo do projekta, da se osnuje veliko trgovsko delniško društvo, ki bo pod vidikom gori omejenih načel stvorilo protiutež ambicijam naših protivnikov, ter paraliziralo vpliv pod tujim jarmom stoječih mest na Jadranu.

Ne bi bili vredni naše narodne svobode in ekonomske samostalnosti, ko bi ta ideja začetnikov ne našla razumevanja in moralne in materialne podpore vseh narodnih ljudi.

Proizvodi naše domovine, s kojimi nas je božja previdnost obilno obdarila, in ki iščejo pota na svetovno tržišče, morajo prihajati na jim določeni kraj pod pristno jugoslovensko etiketo, ter vsemu kulturnemu inozemstvu dati dokaze naše trgovske zmoglosti in izvežbanosti kakor tudi izvrstnosti domačih proizvodov.

Ne sme se več zgoditi, da proizvodi naše bogate Jugoslavije, kakor les, cement, duhan, slive itd. prihajajo na svetovna tržišča s posredovanjem tujih prekupcev, ki bogate naše neorientiranosti, da nam se potem še smejejo in z žulji našega naroda pridobljeno bogastvo upotrebijo za podpiranje političnih aspiracij, ki gredo za našim popolnim podjarmljenjem.

Podpisani osnujejo v to svrhu trgovsko društvo pod tvrdko:

SLAVENSKO-AMERIKANSKO TRGOVAČKO DIONIČKO DRUŠTVO

z osnovno glavnico K 30.000.000.— (Din. 12.500.000.—) razdeljeno v 125.000 komadov delnic po K 400.— (Din. 100.—) nominalne vrednosti, od katerih izdajajo za sedaj javni subskripciji K 20.000.000.— (Din. 5.000.000.—) t. j. 50.000 komadov delnic, dočim se rok, tečaj in način emisije ostanka 75.000 komadov delnic s K 30.000.000.— (Din. 7.500.000.—) prepušča ravnanju.

Novo osnovano trgovsko društvo pečalo se bo v zmislu nastopno razloženega:

1. S kupovanjem in prodajo ter uvozom in izvozom deželnih proizvodov, kolonialne robe in druge robe iz Jugoslavije v inozemstvo, zlasti na prekomorska tržišča in obratno.
2. S podelovanjem in predelavanjem teh proizvodov po potrebi in industrijskim potom.
3. S podpiranjem ustvarjanja pogojev za kar najizdatnejši razvoj naše prekomorske trgovine, z otvoritvijo podružnic, agencij in zastopništev, dajanjem pojasnil o cenah, transportnih in carinskih vprašanjih.
4. Z osnovanjem parobrodarskih zvez z vsemi važnejšimi prekomorskimi tržišči.
5. Z vsemi strokami, ki so v zvezi s posli pod 1—4.

Za izvršitev ogromne te naloge organiziralo bo SLAVENSKO-AMERIKANSKO TRGOVAČKO DIONIČKO DRUŠTVO takoj po svojem osnutku podružnice v vseh važnejših trgovskih središčih naše države kakor v Beogradu, Ljubljani, Dubrovniku, Splitu, Susaku, Bakru, Sarajevu in kjerkoli se za to pokaže potreba ter takoj prešlo na dejansko delo.

Pogoji subskripcije so sledeči.

1. Javni subskripciji prepuščenih K 20.000.000.— (Din. 5.000.000.—) delniške glavnice, odnosno 50.000 komadov delnic po K 400.— (Din. 100.—) se morejo vpisati in vplačati:

V JUGOSLAVIJI:

pri „SLAVENSKI BANKI D. D.“ v Zagrebu, Ljubljani, Beogradu, Biogradu, Brodu ob/S., Celju, Dubrovniku, Gornji Radgoni, Kranju, Mariboru, Murški Soboti, Osijeku, Somboru, Sušaku, Saboru, Šibeniku, Velikovu, Vrhu, ter njenih ekspoziturah v Monastoru, Škofji Loki, pri „JUGOSLAVENSKI INDUSTRIJSKI BANKI“ v Splitu, pri „ZADRUŽNI BANKI“ v Splitu, pri „HRVATSKI ŠTEDIONICI“ v Kotoru.

V JUŽNI AMERIKI:

pri Agenciji SLAVENSKE BANKE za Argentinijo v Buenos Airesu, pri Podagenciji SLAVENSKE BANKE za Argentinijo, Rosario de Sta. Fe (Kuća Jakas, Kokić i Ivančić, pri JUGOSLAVENSKI BANKI za Chile v Valparaisu, Antofagasti, Punta Arenasu, Porveniru i Natalesu, (Chile) ter pri Poverjeništvu SLAVENSKE BANKE v Limi za republiko Peru (gosp. Anton Clurlizza), v Oruru za republiko Bolivijo (gosp. Ivan Dubravčić), v Antofagasti za republiko Chile (gosp. Ivan Soljančić), v Valparaisu „ „ „ (gosp. Nikola Vodnizza), v Punta Arenasu za republiko Chile (gosp. Miroslav Scholz), v Santiagu „ „ „ (gosp. Radovan Ježić).

V SEVERNI AMERIKI:

pri GUARANTY TRUST COMPANY, New-York, pri EMIL KISS, Banke New-York, pri DEPOSITORS SAVINGS & TRUST COMPANY, Akron, O., pri FARMERS TRUST & MORTGAGE COMPANY, Johnstown, Pa., pri UNION TRUST COMPANY, Cleveland, O., pri FARMERS & MERCHANTS NATIONAL BANK, Los Angeles, Cal.

2. Rok subskripcije traje od dne 10. novembra do dne 15. decembra 1922., za Južno in Severno Ameriko od dne 10. novembra 1922. do dne 15. februarja 1923.
3. O prilici vpisa delnic mora vsak podpisnik vplačati K 450.— (Din 112:50) po delnici (K 50.— (Din 12:50) za državne pristojbine in stroške utemeljenja).
4. O učenjenih vplaćilih izdajajo podpisana mesta blagajniška potrdila, ki se bodo naknadno izmenjala z izvirnimi delnicami društva.
5. Pravo repartacije podpisanih in vplaćanih delnic, kakor tudi sklic konstituirajoće glavne skupščine z dnevnim redom v zmislu predpisa trgovskega zakona pridružujejo si podpisani utemeljitelji.

Podpisniki iz obeh delov Amerike morejo protivrednost podpisanih delnic nakazati tudi v tujih plaćilnih sredstvih (čekih na London, Pariz, New-York), v katerem primeru bo SLAVENSKA BANKA D. D. v Zagrebu vršila razmeno ter prebitek odobrila podpisnikom na posebnem bankovnem tekoćem računu, a na njihovo svobodno razpolago.

V Zagrebu, dne 10. novembra 1922.

Utemeljitelji

„Slavensko-Amerikanskog trgovačkog dioničkog društva“:

Slavenska Banka d. d. Zagreb.	Miguel Mihanovich brodnik Buenos Aires (Argentiniya).	Jugoslavenska šumska industrija d. d. Zagreb.
Jugoslavenska Industrijska banka d. d. Split.	L. Miculinich i drugovi Lima (Peru).	Zagrebačka tvornica bačava d. d. Zagreb.
Vladimir Arko tvornica in rafinerija špirita, likerija in konjaka Zagreb.	Dr. Andro Svilokos konzul Jugoslavije, Valparaiso, Chile.	Sardina d. d. Split.
Banaz i Rusko Dubrovnik.	Jakas, Kokić i Ivančić Rosario de Sta Fe. (Argentiniya).	Nikola Rendić, posjednik Supetar u/ Braću.